Наше Слово

РІК LXIV № 13 (3216) ВАРШАВА, 31 БЕРЕЗНЯ 2019 РОКУ
ЦІНА – зл. 3,70 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Шевченко в стилі блюз

У Польщі відбувся один із наймасштабніших концертів до дня народження Тараса Шевченка за останні роки: в Польському театрі у Варшаві виступила Львівська державна академічна чоловіча хорова капела «Дударик». Артисти презентували програму «Шевченко Revolution». Упродовж 13–17 березня хор збирав повні зали у Перемишлі, Ґданську, Ельблонзі, Лідзбарку-Вармінському, Кентшині, Ґіжицьку та Ольштині. 18 березня мешканці польської столиці послухали твори Шевченка в сучасному виконанні. Концерт відвідало понад 700 глядачів.

10.

eprasa.pl 165bc95232

ПОГЛЯДИ

Час надії для Православ'я в Україні

У зв'язку з активним обговоренням теми української автокефалії пропонуємо публікацію Григорія Купріяновича, яка була написана ще на початку процесу – у травні 2018 року, проте позиція автора щодо цього питання не втратила актуальності. Цей текст був розміщений на блозі «Світло у темряві світить». Пропонуємо його читачам «Нашого слова» для ширшого розуміння останніх подій, що відбулися в українському православ'ї з наданням томосу («НС» № 3 за 2019 рік) У наступних номерах ми будемо продовжувати цю тему.

ГРИГОРІЙ КУПРІЯНОВИЧ, голова Українського товариства в Любліні

Протягом останніх кількох тижнів дуже динамічними стали процеси, які формують ситуацію Православ'я в Україні. Як вірний Святої Православної Церкви та син українського народу, я співпереживаю за долю Православ'я в Україні і не можу стояти осторонь того, що відбувається зараз. Питання оздоровлення церковного життя в Україні і дарування автокефалії Православній Церкві в Україні є дорогими для мене особисто, ключовими для долі українського народу та важливими для Вселенського Православ'я.

Події останніх тижнів (автор має на увазі початок процесу надання автокефалії Православній Церкві в Україні, яке вже відбулося; зараз триває процес визнання автокефалії іншими Церквами – ред.) дають надію, що впорядкування церковного життя в Україні та закінчення трагічної епохи розділення і ворожнечі між дітьми Святої Православної Церкви на благословенній Богом українській землі стає реальним. Після звернень до Його Святості Святішого Варфоломія, Архієпископа Константинополя – Нового Риму і Вселенського Патріарха з боку президента України, Верховної Ради та ієрархів українських Православних Церков, які зараз не перебувають у євхаристичному єднанні зі Вселенським Православ'ям, Священний Синод Великої Церкви Константинополя повідомив, що приймає до розгляду питання дарування автокефалії Православній Церкві в Україні. У комюніке підкреслено, що Вселенський Патріарх узгодить цю справу з іншими помісними автокефальними Православними Церквами.

Як ми визнаємо у Символі віри: Свята Христова Православна Церква є соборною. Як вірний Православної Церкви я хочу долучитися до соборного переосмислення Церквою цього важливого і наболілого питання майбутнього Українського Православ'я.

Ситуація Церкви в Україні

Церковні конфлікти, ворожнеча, ненависть між людьми, що називають себе православними в Україні – це заперечення Христової заповіді любові, адже Він сказав: «По тому пізнають всі, що ви учні мої, якщо любов між собою ви матимете» (Ів 13,35). На ситуацію Православ'я в Україні і на проповідування Євангелія серед українського народу деструктивно впливають також спроби використання Православної Церкви для реалізації геополітичних цілей та здійснення історіософських концепцій, які заперечують права українців вважати себе окремим народом, зберігати свою мову, культуру і традиції, мати свою державу. З іншого боку, серед частини ієрархії, духовенства та вірних роками бракувало розуміння значення перебування у єдності зі Вселенським Православ'ям. Відсторонення від спілкування з іншими Православними Церквами також деструктивно впливає на функціонування і життя церковних спільнот, які є поза єдністю зі світовим Православ'ям. Ця ситуація Українського Православ'я стає спокусою як для вірних дітей Православної Церкви, так і для людей поза Церквою, які шукають дорогу до істинної віри і бачать неправдивий, спотворений образ Православ'я. На жаль, у результаті цього дедалі більша частина українського суспільства починає сприймати Православ'я з презирством, як щось незрозуміле і чуже.

Зараз Українське Православ'я жахливо розділене, а мільйони вірних в Україні, які вірять по-православному, позбавлені євхаристичної єдності зі Вселенським Православ'ям (ці ствердження стосуються часу написання статті, тобто травня 2018 р. – *ред.*). Багато людей стає перед драматичним вибором: чи бути вірним Церкви, яка є в євхаристичному спілкуванні зі Вселенським Православ'ям, але у якій стає все менше місця для людей, які вважають себе українцями і хочуть зберігати власні національні традиції та ідентичність, чи опинитися у спільнотах, які підтримують ці традиції, але перебувають поза єдністю зі Вселенським Православ'ям. Я вважаю, що вірні Христової Церкви не повинні ставати перед таким вибором, оскільки у Церкві «нема юдея, ні грека ... бо всі ви одно у Христі Ісусі» (Гал. 3,28). Розділення Православ'я в Україні виникає не з бажання перебувати поза єдністю зі Вселенським Православ'ям, а з небажання частини вірних належати до Церкви, яка підпорядкована Церкві у сусідній державі (тим більше зараз, коли ця держава de facto здійснює агресію проти України), до Церкви, у якій часто відчувається негативне ставлення до української традиції та ідентичності.

Розділення в Українському Православ'ї триває вже майже 30 років. Російська Православна Церква протягом цього часу не знайшла способу вилікувати хворий стан у лоні Церкви в Україні, навпаки – зараз наростають там настрої ще більш непримиримі і конфронтаційні. Важко не зауважити, що єдиним шляхом покращення церковної ситуації в Україні є безпосереднє заангажування Вселенського Патріарха та повноти Вселенського Православ'я. Адже саме Вселенський Патріарх має право і обов'язок вирішувати питання, важливі для всієї Православної Церкви, які не вдається вирішити на місцевому рівні. Таким питанням є, безперечно, ситуація Православної Церкви в Україні. Окрім цього, Константинопольська Церква завжди підкреслювала, що є Церквою-Матір'ю для українського народу, і що визнає права Московської патріархії лише у її межах з 1589 року, тобто відчуває свою відповідальність за долю давньої Київської митрополії. До речі, саме такі канонічні основи були передумовою для заангажування Вселенської патріархії у справи Православної Церкви в Польщі в 20-х роках XX століття та для дарування Великою Церквою Константинополя автокефалії Православній Церкві у Польщі.

Я сподіваюся, що активність Вселенського патріарха Варфоломія спричиниться до вирішення основної проблеми Українського Православ'я, якою є перебування поза єдністю зі Вселенським Православ'ям мільйонів людей. Я переконаний, що варто зробити велике зусилля і застосувати церковну економію, щоб це змінити. Якщо є надія, що мільйони вірних знову будуть у євхаристичній єдності зі Вселенським Православ'ям, що знову вдасться відновити єдність Тіла Христового, то варто спробувати таким шляхом вирішити церковні проблеми, яких нікому не вдавалося вирішити протягом минулих 30 років.

(Далі буде)

Пам'ять не може бути одна

ІГОР ІСАЄВ, головний редактор порталу PROstir.pl

Після урочистості на сагринському цвинтарі з нагоди 75-ої річниці пацифікації села група поляків і українців вшанувала католицьку сестру Ванду Лонґіну Трудзінську. Її, разом із сімома вихованцями сиротинця, вбили в травні 1944 року вояки Української повстанської армії (УПА). Цей жест показує: не може бути однобічної пам'яті про тогочасне польсько-українське протистояння.

Сестра Лонґіна має цікаву біографію: вона народилася в Теребовлі, натомість у часи війни вже як монахиня служила в Дитячому будинку в Турковичах. У ті часи дитячий будинок знаходився в будівлях, що до 1915 року належали православним. Німецькі окупанти, котрі проводили політику «розділяй і володарюй», у цьому випадку поляків з українцями, повернули православним їхній турковицький монастир, натомість католицький сиротинець залишили.

Після наближення фронту і посилення польсько-українського конфлікту сиротинець опинився на межі між територіями, що їх контролювали УПА і Армія крайова (АК). У цій ситуації католицькі сестри проводили політику нейтральності, і досягли того, що обидва місцеві підпілля шанували цю нейтральність.

Ситуація змінилася після пацифікації Сагрині. На Грубешівщину прийшли відділи з інших територій, які не до кінця знали місцеву специфіку. У травні 1944 року сестра Лонґіна вибралася з вісьмома вихованцями за провіантом, проте їх перестрів відділ УПА, що прийшов з Галичини. Сестру звинуватили в шпигуванні для АК і вбили разом із сімома дітьми в лісі поблизу Сагрині. Восьмого, українця, відпустили.

Рештки вбитих виявили лише в 1975 році. Нині місце їхньої смерті і місце перепоховання на цвинтарі служать для місцевих символом жорстокості українців на цій території. У сагринському костелі висить таблиця з ім'ям сестри і проводяться регулярні урочистості її пам'яті. Десятиліття тому місцевий комплекс шкіл в Сагрині також носив ім'я сестри Трудзінської.

Пам'ятник на місці вбивства сестри від минулого року став місцем проведення альтернативних урочистостей до тих, що відбуваються на українському сагринському цвинтарі. Про них в інтерв'ю місцевій пресі говорив локальний кресовий діяч Вєслав Гук: «Після подій 10 березня минулого року, коли група українців використовувала панахиду в Сагрині для прославлення бандеризму на польській землі, ми вирішили зустрічатися 10 березня на місці мученицької смерті сестри Лонґіни та її учнів, щоб нагадати, з ким боролися українські герої з-під знаку ОУН-УПА». Нагадаю, що пан Гук минулого року подав донесення до прокуратури на вигук «Слава Україні!», покликаючись на нову редакцію закону про Інститут національної пам'яті (ІНП), що тоді саме набрав чинності. Від того часу справу не відкрили, а сам закон пом'якшили.

Проте пам'ять про сестру, як і про всіх жертв польсько-українського протистояння, не можна звести в національну рамку. Про універсальні речі говорили учасники церемонії в Сагрині, які також поклали лампади на могилі сестри: голова Об'єднання українців у Польщі Петро Тима, історик Маріуш Зайончковський, громадські діячі Іза Хруслінська, Рафал Сушек, Бартош П'єхович, журналісти Томаш Квасневський і Едвін Бендик, а також кілька інших польських і українських діячів.

Сьогодні ми стаємо свідками процесу, коли пам'ять про жертв у Польщі зі швидкістю світла «націоналізується». Згаданий закон про Інститут національної пам'яті, нещодавня спроба ІНП очистити «проклятого» Ромуальда Райса «Бурого», вбивці православного населення Північного Підляшшя, вшанування Національних збройних сил – вояків, що були продовжувачами польського міжвоєнного фашизму, – список можна продовжувати, його глибинна психологічна суть: показати винятковість польського народу на фоні мерзенності сусідів.

Тим часом війна ніколи не є ані національно винятковою, ані мальовничо героїчною, ані стражденно правильною. Категорії добра і зла розташовані в ній далеко поза національними рамками – навпаки, національна рамка у війнах як правило стимулювала брутальність.

Люди, перераховані вище, не вперше згадують спільно жертв польсько-українського протистояння. Це також робилося у 2013 році, коли президентом України був ще Віктор Янукович – саме громадські середовища Польщі й України вирішили перейняти ініціативу від влади і вшанувати 70-ту річницю початку Волинської трагедії. Тоді урочистості відбулися на Волині, у Порицьку-Павлівці, і в Сагрині.

Нині ж громадські діячі з Польщі й України готують урочистості у Львові у пам'ять про 15-ту річницю смерті Яцека Куроня. Її згадують 17 червня. ■

eprasa.pl 165bc95232

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Кобзарські вечори в Народному домі

1 квітня (о 18:00) у Народному дому в Перемишлі відбудеться кобзарський вечір, на якому виступить бандурист Тарас Силенко з Києва. Цим заходом організатори хочуть започаткувати циклічні кобзарські вечори в Народному домі.

Тарас Силенко є дійсним членом Всеукраїнської спілки кобзарів. Концертував майже в усіх областях України, а також у Польщі, Чехії, Словаччині, Австрії, Німеччині, Франції, Румунії, Литві, Латвії. Грає не тільки на академічній, але й на старосвітській бандурі. Виступає і на сценах, і на вулицях, кобзарює, виконує також авторські твори. Належить до кола найвідоміших кобзарів України. Знімався у фільмах «Гіркі жнива» і «Богдан-Зиновій Хмельницький». Квитки –15 зл., учні й студенти – вхід вільний.

У Варшаві вшанували пам'ять Ярослава Полянського

16 березня, в церкві на вулиці Мйодовій у Варшаві відбулася літургія за покійного Ярослава Полянського, композитора й диригента, етнографа, заслуженого діяча культури Польщі та члена Спілки польських композиторів, який помер 25 років тому. Літургію та панахиду співав український чоловічий хор «Журавлі» (більше 30-ти хористів під диригуванням Ярослава Вуйкика). У молитві взяли також участь колишні хористи, діячі Об'єднання українців у Польщі тощо.

Ярослав Полянський був не лише співкомпозитором і першим диригентом «Журавлів», а також організатором та диригентом Лемківського мішаного хору, Мішаного хору «Думка», Молодіжного камерного хору церковної музики, хору «Тисячоліття». Змалку він захоплювався лемківськими народними піснями, записував їх, на основі власної збірки підготував магістерську роботу. Обробки лемківських пісень кілька років друкувалися на лемківській сторінці «Нашого слова». Ярослав Полянський зібрав і записав мелодії понад трьох тисяч творів, з них опублікував близько 800.

За досягнення в розвитку українського музичного мистецтва його нагородили Бронзовим хрестом заслуги, Срібним хрестом заслуги, Золотою відзнакою Польської спілки хорів і оркестрів.

Учні «шашкевичівки» – серед найкращих у конкурсі з англійської мови

Фото із сайту школи

14 березня в приміщенні початкової школи № 5 у Перемишлі відбувся міжшкільний конкурс англійської мови «English Master» для учнів третього класу з усіх шкіл міста. Серед усіх учасників аж двоє учнів Комплексу шкіл ім. Маркіяна Шашкевича посіли призові місця: Софія Сцібівовк – друге, а Ілля Крисевич – третє.

Переможці отримали матеріальні призи, які профінансувало видавництво «Oxford University Press». Учителем є Любов Прийма. Це не перший цьогорічний успіх «шашкевичівки». Нагадаємо, що український ліцей у цьогорічному 21-му рейтингу веб-сайту Perspektywy.pl., який спеціалізується на тематиці освіти та навчання, зайняв 185-те місце серед тисячі середніх шкіл з усієї Польщі.

Антиукраїнські наклейки у Вроцлаві з лезами бритв

В одному з мікрорайонів Вроцлава з'явилися наклейки з антиукраїнським змістом. У середині були приховані леза з одноразових бритв. Про це пише Gazetawroclawska.pl.

На наклейках, на яких розміщено перевернутий тризуб, польською мовою написано, що українці в Польщі – це «вищі ціни на оренду й купівлю житла», «знижена оплата праці», «соціальне та політичне прагнення в майбутньому стати національною меншиною». Її автори закликають: «Powiedz nie Ukraińcom w twoim mieście» («Скажи НІ українцям у твоєму місті»). Про цю справу польське видання повідомив читач. Він інформує, що якщо спробувати зірвати наклейку, можна поранити пальці.

Асистент депутата від «Кукіз'15» перепрошує українців за публічну образу

Ще одна особа в Польщі просить вибачення в українців за образу в Інтернеті за свої слова про національну приналежність. Мова йде про одного з жителів села Долгобичів (Люблінське воєводство), який є громадським асистентом депутата в польському Сеймі.

«Перепрошую за публічну образу у Facebook польського президента Броніслава Коморовського і за публічну образу в мережі Facebook з приводу національної приналежності представників українського народу: Мирона Сича та Петра Тиму», – написав на своїй сторінці Януш Росоловський, який є громадським асистентом одного з депутатів у польському Сеймі від партії «Kukiz'15».

У 2014 році житель Долгобичева у коментарях на сторінці «Jestem za odwołaniem banderowca Sycza» («Виступаю за відкликання бандерівця Сича») опублікував фото Мирона Сича з підписом, у якому Сича назвав «Syczociul», а українців – «banderowski syf». Під іншими статтями, які були розміщені на різних сторінках Facebook, поляк називав українців «дичиною», «необандерівською дичиною», «дичиною з-під червоно-чорної шмати».

У червні 2017 року під постом у Facebook, до якого була прикріплена стаття із сайту kresy.pl «Lider Związku Ukraińców w Polsce promuje grupę podważającą polskość Przemyśla» («Лідер Об'єднання українців у Польщі популяризує групу, яка ставить під питання польськість Перемишля»), він назвав у коментарі Петра Тиму «wypierdkiem Akcji „Wisła"» та «śmieciem».

Окрім представників української меншини, асистент депутата перепрошує за інші свої коментарі й польського президента Броніслава Коморовського. Також просить вибачення за похвалу в Інтернеті злочинів, які полягають у порушенні тілесної недоторканості. «Хочу звернути вашу увагу на те, що ці типи поведінки суперечать польському законодавству», – завершив він.

Нагадаємо, що це не перший випадок, коли польський громадянин за свої коментарі в мережі просить вибачення в українців, зокрема представників української громади, яка живе в Польщі. Об'єднання українців у Польщі донині подало в прокуратуру 89 заяв про підозру у вчиненні злочину, що стосується мови ненависті: тобто образи (стаття 257 КК) і розпалювання ненависті проти українців (стаття 256 КК).

У Лодзі польський ліцей відкриє український клас

З початком нового шкільного року в місті Лодзь, на базі спортивно-військового ліцею, під патронатом почесного консула України запрацює перший український клас. Про це повідомляє Dzienniklodzki.pl.

Імовірно, це буде перший такий клас у Польщі. Навчання в ньому має бути безкоштовним. Він має нараховувати до 20 учнів. Якщо бажаючих буде більше, то директорка ліцею розгляне можливість відкриття двох українських класів для учнів віком 13, 14 та 15 років. Усе це для того, щоб якомога більше підлітків з України, зокрема ті, хто лише приїде до Польщі, могли продовжувати навчання рідною мовою. Окрім уніфікованих предметів, учні зможуть вивчати українську культуру та мову. На сьогодні в Лодзі проживає більше 70 тис. українців.

Спільна молитва поляків і українців з Перемишля в 75-ту річницю трагедії в Гуті-Пеняцькій та Коросцятині

10 березня в костелі Св. Трійці у Перемишлі, за участі римо-католицького архієпископа Юзефа Міхалика та греко-католицького архієпископа Євгена Поповича – митрополита Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ, відбулися урочистості з нагоди 75-ї річниці трагедії поляків у Гуті-Пеняцькій та Коросцятині. Молитву очолили архієпископи трьох обрядів: римо-католицького, греко-католицького та вірменського. З ними молився також православний парох із Перемишля, о. Юрій Мокрауз. Серед осіб, які взяли участь у молитві, не було мера міста Войцеха Бакуна, зате завітали діячі представника Перемиського відділу й гуртка Об'єднання українців у Польщі.

Як інформує сайт cerkiew.org, присутні молилися не тільки за жертви вбивства, а й за українців, які рятували поляків від «банд УПА і СС-Галичина». Проповідь виголосив кс. Тадеуш Ісакович-Залеський, який сказав, що причиною цієї трагедії був націоналізм. Зі свого боку архієпископ Євген Попович зазначив, що вперше обидві церкви разом моляться за поляків, які загинули від рук українців. Він зауважив, що це було «ганебне» вбивство. Сказав теж, що, перемиська земля засіяна могилами та кров'ю обох національностей і наголосив, що треба простити гріхи супроти інших.

Після літургії, біля пам'ятника мучеництва поляків в Гуті-Пеняцькій і на кресах (монумент знаходиться біля монастиря) відбулася екуменічна молитва за жертвами геноциду й примирення з запрошеним духовенством. Слід згадати, що вже протягом кількох років у першу неділю липня в греко-католицьких святинях Польщі вірні й духовенство моляться за жертви польсько-українських конфліктів.

Шевченківський концерт у Вроцлаві

10 березня після літургії у світлиці греко-католицького храму у Вроцлаві відбувся шевченківський концерт. Як пише сайт cerkiew.net.pl, подія розпочалася, зокрема, з виконання о. Богданом Мойсеєм Дроздом пісень на слова Кобзаря.

Виступили також діти. Бажаючі читали улюблені вірші Шевченка. Концерт закінчився спільним виконанням «Заповіту». Усім учасникам, виконавцям і глядачам висловив подяку владика Вроцлавсько-Ґданської єпархії УГКЦ Володимир Ющак. Особливо – наймолодшим.

У Варшаві дискутували про надання автокефалії Православній церкві України

7 березня у Варшаві Клуб католицької інтелігенції організував зустріч, присвячену питанню надання автокефалії Православній церкві України (ПЦУ) та ситуації з її утвердженням.

Участь у заході взяли гості з Польщі та України. Про сучасний стан ПЦУ присутніх поінформував проректор Рівненської духовної семінарії, протоієрей Петро Мартинюк. Священик зазначив, що після Об'єднавчого собору в Києві 15 грудня та створення помісної Православної церкви України щонайменше 40 громад Української православної церкви (Московського патріархату) заявили, що переходять до нової структури.

Серед польських фахівців-релігієзнавців, які взяли участь у дискусії, був доктор Михайло Клінгер, викладач Богословської християнської академії у Варшаві, отець Войцех Сурувка, директор Інституту релігійних наук ім. Фоми Аквінського в Києві, доктор Роман Висоцький, історик Університету Марії Склодовської-Кюрі. Вони не лише висловили свою підтримку процесам утвердження УПЦ, але також нагадали, як виглядав шлях до автокефалії православної церкви в Польщі. Теолог Михайло Клінгер розповідав, що православна церква в Польщі отримала автокефалію щойно після кількадесяти років від моменту, коли розпочала процес старання за неї. Він сказав, що багато хто не розуміє, чому Польська автокефальна православна церква так критично ставиться до надання автокефалії українській церкві.

Історик Роман Висоцький пригадав, що про автокефалію для української церкви говорилося ще за часів Української народної республіки, а також у сорокових роках минулого століття. «Автокефалія досягне успіху, коли держава підтримує ці дії. Так сталося в Польщі. Тому зараз це теж мусить завершитися успіхом в Україні», – говорив Висоцький. Також о. Войцех Сурувка наголосив, що Томос – це не документ, а спосіб думання про державу та людей.

«Це має бути нова якість. Московський патріархат не зробить цього. Там нічого в процесі думання на змінить ся», – сказав отець Сурувка, який зазначив, що глава Української греко-католицької церкви (УГКЦ), блаженнійший Святослав (Шевчук) заявив про перспективу єднання між УГКЦ та ПЦУ. «Наразі йде мова за євхаристійне об'єднання. Але це теж щось нове, бо досі православна церква й Рим не пробували подолати цей кордон», – додав директор Інституту релігійних наук у Києві.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 165bc95232

ПОДІЇ

Джерело: Фейсбук

З увагою до потреб та ініціатив меншин

Сорок тисяч злотих призначило цього року на відкритий конкурс пропозицій для меншинних неурядових організацій Вармінсько-Мазурське воєводське самоврядування. На першому спільному з представниками національних меншин засіданні єдиної в Польщі Комісії національних і етнічних меншин Сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства, яке відбулося 18 березня, її новообраний голова Ярослав Слома заявив, що комісія старатиметься найближчими роками збільшити фінансові засоби до 100 тисяч злотих.

– Робитимемо все, щоб сприяти національним меншинам нашого регіону як матеріально, так і у вирішенні всіх інших проблем, – запевнив голова. – Національні та етнічні меншини – це наше особливе багатство, ми не дозволимо його маргіналізувати. 40 тисяч злотих – сума хоч і не велика, але не остаточна. Хочу підкреслити, що стільки ж на потреби меншин має у своєму розпорядженні маршалок воєводства, який розподілятиме ці засоби на заходи, що проходитимуть під його патронатом. Комісія хоче бути продовженням голосу та потреб національних меншин.

Засідання комісії з представниками національних меншин мало на меті представлення інформації про основні плановані заходи організацій національних і етнічних меншин. При нагоді слід зазначити, що серед членів комісії є два українці – віце-маршалок воєводства Мирон Сич та заступник голови сеймику Збігнєв Гомза.

– Від початку самоврядних реформ ми з великою увагою ставимося до національних меншин і дослухаємося до їхніх потреб, – говорив М. Сич. – Як єдине воєводство в Польщі ми скликали Комісію національних меншин і практично від початку призначаємо в бюджеті гроші на їхню культурно-освітню діяльність. Не все вдається здійснити, бо не завжди центральна влада, особливо тепер, дослухається до потреб національних меншин. Ми й далі з великою увагою будемо ставитися до потреб та ініціатив меншинних середовищ.

Заступник голови сеймику З. Гомза підкреслив, що слід відновити такі популярні заходи, як «Ніч на Івана Купала» в Круклянках і «Відлуння» у Видмінах. Степан Мігус, голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі, представляючи плани організації, почав від інформації про звернення відділу до Ради міста Ольштина у справі надання назви одній із вулиць або площ, найкраще середмістя столиці регіону, імені генерала Марка Безручка, співорганізатора «чуда над Віслою». Голова Ярослав Слома одразу ж запевнив, що комісія підтримує цю ініціативу та вживатиме заходів для її здійснення.

Ольштинський відділ готує спільно з Міністерством оборони України і Будинком офіцерів у Львові у квітні цього року виставку під заголовком «Герої не вмирають – Обличчя війни» та концерт-реквієм за участю захисників України. Виставка презентуватиметься в усьому регіоні Вармії та Мазурів, а концерти відбуватимуться, зокрема, в Ольштині (25 травня) і під час Регіонального фольклорного українського ярмарку «З мальованої скрині» (26 травня). Крім цих істотних новинок, будуть продовжені постійні циклічні заходи, такі як: X Міжнародний телерадіофестиваль «Калинові мости» (8–14 червня), XII Загальнопольські дні українського театру (12–13 жовтня), Фестиваль української культури «Е-Коломия» та багато інших. Про постійні заходи говорила й голова Мазурського відділу об'єднання Катерина Полевчак, підкреслюючи, що крім скромних, так би мовити, мирських заходів буде продовжено й осінні концерти церковної музики, про які, до речі, присутні висловлювалися з найвищим визнанням. Не менш вагомими є й «Огляди коляд і вертепів» у Венгожеві, фестивалі української культури «Барви України» в Банях-Мазурських та інші заходи.

Голова Ельблонзького відділу ОУП Степан Дембіцький підкреслив проблему чи не всіх відділів організації – надто малу активність наймолодших поколінь українців. Він висловив здивування, чому воєводське самоврядування недооцінює і недофінансовує навчальні заходи та інші ініціативи для дітей, адже вони – майбутнє українських громад. Одночасно підкреслив велику жертовність останніх, коли йдеться про підтримку українських воїнів, які перебувають у реабілітаційному центрі в Осєку на Ельблонжчині. Це, мабуть, єдиний такий осередок, який постійно, від початку війни з російським агресором, лікує та реабілітує покалічених війною українських героїв, а частину коштів збирають сусідні до Ельблонзького відділу ОУП українські громади. Цей відділ вже кілька десятків років постійно організує фестивалі української дитячої культури, прикордонні зустрічі в Бранєві та низку заходів у кільканадцяти ланках відділу.

Голова комісії задоволений постійною багаторічною співпрацею національних меншин регіону, серед яких українська – найчисленніша. Саме ця єдність, як підкреслив уповноважений маршалка воєводства у справах національних меншин Віктор Марек Лейк, покликала комісію до створення низки спільних заходів, серед яких і Музичний фестиваль народів Європи «Під спільним небом», про який із найвищим визнанням висловлювалися його співорганізатори Гунрик Гох – голова Спілки організацій німецьких національних меншин Вармії та Мазурів та Іза Станкевич – із товариства «Гітано» в Ольштині.

Не обійшлося і без теми дивної щонайменше ініціативи Міністерства оборони Польщі, яке вимагало від самоврядних структур Польщі нагляду за національними меншинами в країні та їхніми лідерами. Уповноважена вармінсько-мазурського воєводи у справах національних меншин Едита Ольшевська заявила, що офіційно проти цього виступив і сам воєвода, підкреслюючи, що для таких дій є відповідні служби в державі.

Уповноважений маршалка воєводства у справах національних меншин Віктор Марек Лейк підкреслив, що Польща, як і всі демократичні країни Європи, має цінувати національні меншини та їхні мови, а особливо це необхідно в такому регіоні, як Вармія та Мазури, де меншини становлять близько 10 % мешканців.

На закид деяких установ, що, мовляв, у регіоні Вармії та Мазурів живе лише «кільканадцять тисяч українців», уповноважений заявив, що Головне управління статистики (пол. – GUS) сфальсифікувало дані. Як приклад навів, зокрема, відсутність повного опитування в ґмінах Ґурово-Ілавецьке та Лельково.

У регіоні Вармії та Мазурів найбільше представників національних меншин, серед яких українці становлять найчисленнішу групу – близько 70 тис. осіб, німці – близько 20 тис., роми – 7 тис. Інші – від 5 до 2 тис осіб. Загалом меншини нараховують близько 10 % мешканців півторамільйонного населення. ■

Іван МАЗУРСЬКИЙ

На фото: зліва – Степан Мігус, Степан Дембіцький, Катерина Полевчак, Збігнєв Гомза, Генрик Гох, Ярослав Слома.

Українці у Варшаві творять музику

21 березня, з нагоди першого офіційного дня весни у Польщі, в Українському домі у Варшаві відбувся «Весняний MIX – концерт «З першим днем весни!».

Артур Михайлов та Оксана Река.
Фото авторки статті

Виступали виконавці з України: Оксана Река та Артур Михайлов. Музиканти розповіли, що познайомились у одному із хорів при церкві на Медовій у Варшаві. Хор має назву «Basileus» (під керіництвом Романа І. Дрозда). Оксана у Польщі вже 5 років, Артур 3 рік. Виконавці походять із різних куточків України. Оксана із Полтави, а Артур із Запоріжжя. У Варшаві їх об'єднало захоплення музикою. Артисти давно планували зробити спільний концерт, остаточно до реалізації задуму їх підштовхнула дружина Артура: Анна Труш-Михайлова (також учасниця хору, на якому, до речі, і познайомилась у свій час із чоловіком), вона ж і зайнялась організацією та промоцією події.

Артисти співали разом, а також поодинці. При виконанні відомих українських пісень, до співів долучалась публіка. На події, окрім українських народних пісень, композицій Івасюка, сучасних хітів (гуртів «Бумбокс», «Скрябін», «Брати Гадюкіни»), не забракло також польських та закордонних пісень. Артур виконував композиції, граючи на гітарі, зокрема презентував пісні, як він сам зазначив, свого улюбленого гурту «Queen». Частину творів супроводжувала музика з гучних колонок. Найбільше до душі публіці припало виконання артистами польської відомої пісні «Bo do tanga trzeba dwojga» гурту «Budka Suflera». Присутні вимагали її другий раз на біс.

Особливої атмосфери вечору додало те, що музиканти поділились з присутніми також і власною творчістю. Артур виконав ліричну колискову «Доброї ночі». Оксана заспівала пісні, де автором текстів є її чоловік Віктор Река, а музику до композицій вони писали разом. Прозвучали динамічна «Про що ти думаєш» і романтична «Напиши».

Артисти виступали вже удвох раніше на благодійному концерті 15 лютого, цього року у Варшаві. Концерт був зорганізований з метою допомоги дітям з Дитячого будинку «Надія» в м. Апостолово в Україні. Проте «Весняний MIX», можна вважати їх першим, спільним повноцінним концертом, до якого виконавці спеціально готували програму, проводили репетиції.

Наприкінці виступу, музиканти пообіцяли, що не забаряться з новими музичними, яскравими подіями. ■

Дарина ПОПІЛЬ

eprasa.pl 165bc95232

РЕКЛАМА

Послуги банку Pekao S.A. для українців

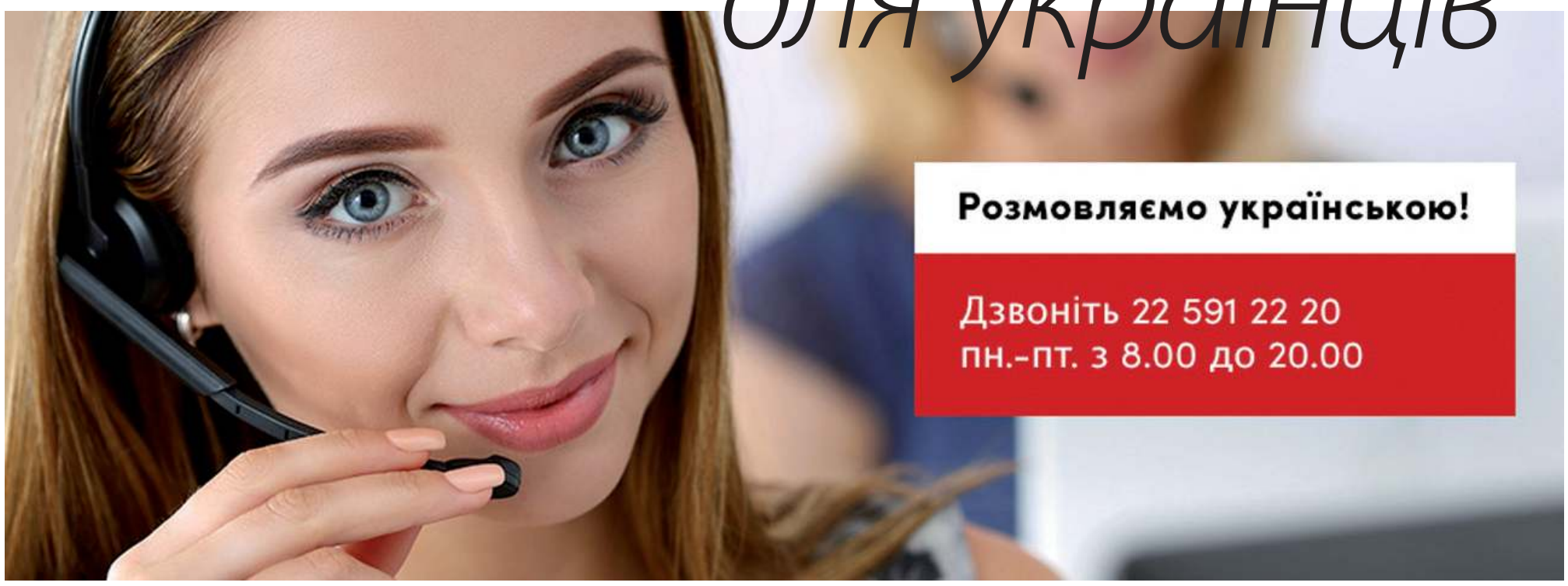

Якщо вірити останнім даним, отриманим на основі зареєстрованої кількості мобільних телефонів з польськими сім-картками, що мають українські або російські налаштування – на початку січня 2019 року в Польщі перебувало 1 млн 270 тис. українців. Це, звичайно, приблизні дані, але немає сумнівів, що українці на сьогодні становлять найбільшу національну спільноту в країні після поляків.

Згідно з результатами опитувань, третина українських студентів – а їх у Польщі понад 40 тис. – хотіли би залишитися в країні після навчання та скористатися перевагами, які надає європейський диплом.

Останніми роками необхідність пристосуватися до нових реалій життя, нової мови, правил та потреб відчули не тільки українці, але й польські компанії, насамперед – мобільні оператори, транспортні перевізники і, звісно, банки.

Банки один за одним почали перекладати свої сайти українською, знайомлячи потенційних клієнтів із банківськими пропозиціями їхньою рідною мовою, запрошувати український персонал для обслуговування співвітчизників, дублювати рекламні акції українською та відкривати гарячі лінії, які обслуговують українські оператори.

Один із найбільших банків Польщі, Pekao S.A., за відкриття рахунку Konto Przekorzystne до 30 квітня цього року зараховує 100 злотих у подарунок. Рахунок Konto Przekorzystne зручний та вигідний: ведення платіжного рахунку – безкоштовне, обслуговування мультивалютної дебетової картки до цього рахунку – також. Окрім цього, банк не братиме комісію за зняття готівки з цієї картки в банкоматах банку Pekao S.A, а перші два місяці – за зняття готівки в банкоматах інших польських банків, зняття готівки цією карткою в банкоматах за кордоном і замовлення внутрішніх переказів з рахунку Konto Oszczędnościowe на рахунок Konto Przekorzystne в мобільному додатку PeoPay.

Аби користуватися перевагами рахунку, необхідно щомісяця поповнювати рахунок одноразовою сумою на мінімум 500 злотих і виконувати щонайменше одну безготівкову трансакцію карткою, яка прив'язана до рахунку, або за допомогою мобільного додатку PeoPay.

Студенти та молодь до 26 років можуть користуватися всіма перевагами, що їх надає рахунок Konto Przekorzystne, без жодних умов для безкоштовного користування рахунком чи для участі в акції з отримання бонусу 100 злотих. Pekao S.A. свого часу отримав нагороду «Дружня до молоді установа» – послугами банку користується кожен сьомий польський студент і кожен третій український. З банком співпрацює низка польських вишів: вони видають студентські картки, які водночас виконують функції платіжних, а інколи навіть міської картки для транспорту (karty miejskiej).

Цікавим доповненням до рахунку буде багатовалютна дебетова картка. Це – інструмент для здійснення платежів у Польщі та за кордоном. Одна картка має доступ до п'ятьох валют: злотих, доларів, євро, фунтів стерлінгів та швейцарського франку. З них ви можете обрати необхідні для поточних потреб. Під час подорожі система визначає, у країні якої валюти ви знаходитесь, і під час оплати карткою зніме кошти в необхідній валюті конвертації. Від вас вимагається тільки завчасно поповнити баланс платіжного рахунку, до якого прив'язана багатовалютна дебетова картка.

Якщо, наприклад, ви подорожуєте Німеччиною і хочете заплатити за ранкову каву в кав'ярні, ви оплачуєте її своєю багатовалютною карткою, яка автоматично розпізнає, що необхідно зняти відповідну суму в євро. При цьому жодної конвертації не відбувається і ви не витрачаєте додаткових коштів. Якщо на рахунку на той момент не буде євро, кошти будуть списані в злотих.

Як відкрити рахунок і що для цього потрібно українським громадянам? Треба прийти у будь-яке відділення банку Pekao S.A. , маючи з собою паспорт та дійсну візу; карту побуту чи інший документ, що підтверджує легальне перебування на території Польщі. Український ідентифікаційний код не потрібен, якщо ви перебуваєте в країні більше, ніж 183 дні – тоді ви визначаєтеся як резидент.

Якщо ви не досить добре або взагалі ще не володієте польською, можна перед відвіданням відділення подзвонити за номером української гарячої лінії банку Pekao: 22 59122 20 і дізнатися, в яких саме відділеннях банку вас обслужать українською мовою.

Закрити рахунок також не складно – це безкоштовна процедура, яку можна зробити у будь-якому відділенні банку.

Для відкриття рахунку Pekao S.A. має всю необхідну документацію українською мовою. Після підписання договору про відкриття рахунку вам одразу активують мобільний додаток PeoPay, який є частиною послуги онлайн-банкінгу Pekao24. Він теж уже функціонує в українській версії. Завдяки PeoPay можна отримати доступ до балансу картки, історії операцій, переказів та інших функцій онлайн-банкінгу Pekao24. З цим додатком можна зробити переказ або онлайн-платіж за допомогою відбитку пальця на суму до 200 злотих. Також можна здійснювати безконтактні платежі у Польщі та за кордоном у доларах, євро, фунтах стерлінгах та швейцарських франках (без конвертації валюти), знімати готівку в банкоматах Pekao S.A, а також здійснювати миттєві безконтактні BLIK-платежі телефоном. Також можна користуватися послугою обміну валют, не виходячи з дому.

Після відкриття рахунку у відділенні ви протягом 7 днів отримаєте поштою пластикову картку. Її можна обрати з 77 зразків.

Українцям, що живуть і працюють у Польщі, часто потрібна послуга переказів грошей до України для своїх рідних. На жаль, досі багато хто обирає фізичну передачу грошей через автобуси, що інтенсивно курсують між країнами. Такі люди їдуть на вокзал, домовляються з водіями, передають їм пакети з грошима, оплачуючи цю послугу, і чекають, поки транспорт перетне кордон, доїде до кінцевого пункту і водій передасть гроші необхідній людині. Чи насправді це найзручніший і найшвидший та найбезпечніший спосіб переказати кошти в Україну? Розуміючи ці потреби, банк пішов назустріч українцям і запропонував акцію з безкоштовних переказів в Україну в доларах та євро до 30 червня цього року. Банківський переказ – це не тільки швидко, а й безпечно.

eprasa.pl 165bc95232

УКРАЇНА

Вибори з великим знаком запитання

Інтрига навколо президентських виборів 2019 року тримається до останньої хвилини. Невідомо, хто пройде в другий тур. Ще кілька місяців тому експерти підкреслювали, що ці вибори – найбільш непередбачувані в історії української незалежності. За даними опитувань громадської думки, гарантовано до другого туру потрапляє Володимир Зеленський. Але хто буде його спаринг-партнером – Петро Порошенко чи Юлія Тимошенко, – невідомо. Комік Зеленський в якості лідера виборчих перегонів – чи не основна несподіванка цьогорічних виборів, однак частина коментаторів досі вважають, що його рейтинг може зверифікувати не на його користь сам хід голосування.

Вибори-2019 – не лише найбільш непередбачувані, але одні з найбільш агресивних, з численними скандалами. Вони також б'ють рекорди з точки зору кількості кандидатів. Центральна виборча комісія зареєструвала 44 особи, які бажають пробитись у президенти, – 4 жінки та 40 чоловіків. Загалом 90 людей пробували подати документи до ЦВК.

Наймолодший із кандидатів – Віктор Кривенко (депутат Верховної Ради), 1982 року народження. Найстарший – Олександр Мороз (представник Соціалістичної партії України), 1944 року народження.

Попередній рекорд було поставлено в 2004 році – тоді на пост президента претендували 24 кандидати. Для порівняння: у перших президентських виборах у 1991 році було 6 кандидатів, у 1994 році – 7, у 1999 році – 19, у 2010 році – 18, у 2014 році – 21 кандидат.

До 7 березня кандидати могли відмовитися від виборів (але без повернення застави, сума якої становила 2,5 мільйони гривень). Зрештою, п'ятеро кандидатів відмовилися від перегонів і подали у відставку, зокрема Андрій Садовий, Дмитро Гнап і Дмитро Добродомов на користь Анатолія Гриценка. Євген Мураєв зняв свою кандидатуру на користь Олександра Вілкула, а Сергій Кривоніс – на користь Петра Порошенка. Сергій Тарута підтримав Юлію Тимошенко, але формально його ім'я залишиться у виборчому бюлетені. Таким чином, залишилося 39 кандидатів, що досі є рекордом в історії української незалежності.

Згідно з одним з останніх опитувань, проведеним Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) з 14 по 22 березня за участі 2004 респондентів віком від 18 років, Володимир Зеленський залишається лідером: 32,1% серед тих, хто визначився. На другому місці опинився Петро Порошенко, за якого на цей раз готові проголосувати 17,1%. Юлію Тимошенко підтримують 12,5% з тих, хто готовий йти на вибори. Втім, треба враховувати теж статистичну похибку – до 3,3%, і те що на виборах 2010 року результат Тимошенко був на кілька процентів кращий, чим показувала це соціологія. У будь-якому випадку, битва за вхід в другий тур відбудеться між цими трьома кандидатами.

Існує ще одна цікава цифра з соцопитування проведеного групою «Рейтинг» на початку березня. Йдеться про те, що 46% прихильників Зеленського підуть на вибори вперше. Лише голосування покаже, скільки з них у кінцевому підсумку прийдуть до виборчих кабінок. Для порівняння, відсоток тих, хто голосує вперше у житті, серед прихильників Тимошенко становить 4%, а серед прихильників Порошенка – 9%. А головне, що 25% виборців не знають, за кого голосуватимуть. Саме вони вирішальним чином вплинуть на результат президентських перегонів.

Чи Україна підтримує Зе?

Традиційно виборча кампанія відбувається переважно на телебаченні та радіо. Вся Україна вкрита тисячами рекламних бордів. Виборчі намети розташовані на вулицях українських міст. Однак це ще не все. Кампанія також ведеться в соціальних мережах, причому масштаб реклами – небачений. Наприклад, у Facebook тривалий час регулярно демонструються рекламні оголошення Олександра Вілкула, Юлії Тимошенко, Анатолія Гриценка і, звичайно, Петра Порошенка. Але потенціал мережі використовує насамперед Володимир Зеленський. Лише в Instagram його пости з виборчими відеороликами іноді мають більше мільйона переглядів у його головному обліковому записі. Проте Зеленський має кілька додаткових облікових записів, створених у рамках виборчої кампанії.

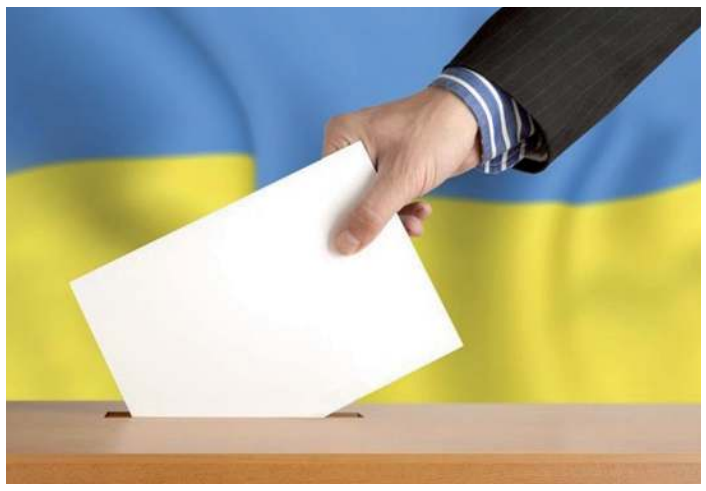

Зеленський, хоч і є лідером перегонів, практично не веде традиційної виборчої кампанії. Крім Інтернету, він має у своєму розпорядженні традиційні засоби для агітації у широкому масштабі. Втім, він примудряється використовувати їх незвичним чином. Можна сказати, що його кампанія є гібридною. По-перше, Зеленський і раніше був присутній на екранах телевізорів, зокрема, на каналі 1+1. Йдеться про розважальне ток-шоу «Квартал'95», а також комедійний серіал «Слуга народу», де Зеленський грає роль президента. Нещодавно, до прикладу, завершилися зйомки наступного сезону. Безумовно, Зеленський безпосередньо зустрічається зі своїми потенційними виборцями, але частіше не в якості класичного кандидата, а під час концертів «Кварталу'95». Саме тому організації, що стежать за ходом виборів, піднімали питання, чи не виходить поза межі законодавства подібна діяльність. Зеленський уникає телевізійних дебатів та інтерв'ю пресі, адже, як свідчать попередні приклади, він не надто добре справляється з цими завданнями. І що найважливіше, такі дії абсолютно не потрібні для того, щоб змобілізувати його виборців.

У якості схожого із Зеленським прикладу можна навести вибори в Сальвадорі у лютому поточного року. Президентські вибори в країні виграв Найіб Букеле одразу в першому турі. У ході виборчої кампанії він не відповідав на запитання журналістів і не брав участь у дебатах. Проте його обліковий запис в Instagram користувався великою популярністю, як і в Facebook. Утім, на відміну від Зеленського, Букель мав політичний досвід – протягом двох років він був мером столиці Сальвадору.

Можливо, найбільшим натхненням для Зеленського та його оточення став італійський комік Беппе Грілло, який у своїх виступах піднімав соціальні питання. У 2009 році Грілло заснував популістську партію «Рух п'яти зірок». У 2013 році під час парламентських виборів партія зайняла третє місце, набравши 25% голосів. На виборах 2018 року – друге місце під новим керівництвом, а згодом сформувала коаліцію.

Хто до пари, або що пішло не так

Більшу частину 2018 року здавалося, що в другому турі зустрінуться колишня прем'єр-міністр Юлія Тимошенко та президент Петро Порошенко. Водночас Тимошенко очолювала перегони.

Дослідження, проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) на початку грудня 2018 року, показало, що серед тих, хто визначився, 21,2% опитаних були готові проголосувати за Юлію Тимошенко, однак 14,6% – уже за Володимира Зеленського, і лише 11,6% – за Петра Порошенка. У січні 2019 року на перші місця вийшов Володимир Зеленський.

Що ж сталося з Тимошенко та Порошенком?

Колишня прем'єрка мала успішний, але, як стверджують деякі аналітики, завчасний старт. Вона почала свою передвиборчу кампанію наприкінці весни 2018 року. Здавалося, що її корабель мчить повним ходом. Це було традиційно та водночас сучасно, цілком в її стилі. Були й ремарки у бік молодого покоління, коли вона говорила про технології. Проте на наступних етапах кампанії Тимошенко традиційно вдалася до популізму. Звичайно, не обійшлося без популізму й чорного компромату на конкурентів, насамперед на адресу Порошенка.

Втрачаючи підтримку, Тимошенко підсилила популістські обіцянки: вдвічі дешевший газ для населення, виплати допомоги на народження дитини (на першу – 50 тис. грн, на другу – 100 тис. грн, на третю та всіх наступних дітей – 150 тис. грн.).

Тимошенко обіцяє повернути Донбас і Крим військово-дипломатичним шляхом на основі Будапештського меморандуму. Під її керівництвом Україна має увійти до ЄС та НАТО.

Членство в європейських структурах обіцяв також Петро Порошенко. Подібно до своєї опонентки, він розпочав неофіційну виборчу кампанію навесні 2018 року. Саме тоді й заявив про плани отримати Томос.

Незабаром по всій країні з'явилися президентські борди зі слоганом «Армія, мова, віра!».

Президенту потрібний був успіх після того, як його імідж постраждав на початку 2018 року, коли журналісти виявили, що Петро Порошенко відпочивав на Мальдівах за півмільйона доларів. І хоча це були його приватні гроші, багатьох українців це обурило.

Згодом виявилося, що президент мав рацію – Константинополь підтримав його ідею, та незабаром створено Православну церкву України (не без втручання Порошенка), яка отримала Томос.

Завдяки цьому після Нового року Порошенко посів другу сходинку в передвиборчій гонці. Ситуація, однак, змінилася після ще одного скандалу, пов'язаного з розкриттям журналістами корумпованих схем в «Укроборонпромі»: запчастини до військової техніки, яка виробляється в Україні, контрабандою імпортувалися з Росії та продавалися за завищеною ціною. У справі, як виявили журналісти, замішаний заступник секретаря РНБО Олег Гладковський та його син Ігор. Утім скандал вдарив по президентові, оскільки РНБО та оборонний сектор перебувають під його прямим контролем. Виборча кампанія вимагала від Порошенка конкретної реакції, і він звільнив з посади Гладковського, пообіцявши ретельні розслідування, прозорість угод, укладених «Укроборонпромом», та міжнародний аудит цього концерну.

Противники президента звинувачують його також у використанні адмінресурсу. Йдеться про монетизацію субсидій, виплати яких почалися 1 березня, підвищення пенсій і виплату одноразової допомоги перед виборами.

Іншим тут не місце

Важко уявити, що за короткий час, який залишився до виборів, відбудеться якась радикальна зміна і в боротьбу за другий раунд увійде хтось четвертий. Певні шанси мав би колишній міністр оборони Анатолій Гриценко, який намагався стати кандидатом від єдиної демократичної опозиції. Однак, здається, він почав кампанію занадто мляво. А його штаб не в змозі використати потенціал, який теоретично дала йому підтримка Садового та інших кандидатів.

Зрештою, для більшості кандидатів президентські вибори є початком парламентської виборчої кампанії, а це означає, що виборчі баталії триватимуть в Україні до осені.

Як свідчить президентська кампанія, цей період може стати вкрай складним. У перегонах беруть участь не лише кандидати, але інші зацікавлені сили. Експерти вказують на конфлікт між МВС і СБУ. Національний корпус під керівництвом Андрія Білецького активно виступає проти президента. І як завжди – є ще Росія. Це викликає значне підвищення температурного градусу в країні, яка досі знаходиться у стані війни. ■

Петро АНДРУСЕЧКО,
Київ

eprasa.pl 165bc95232

ПОРАДИ ЕКСПЕРТА

Повірте, ігри вчать!

Цифровий світ і нові медіа поглинають наших дітей. Дворічна дитина без проблем розблокує телефон, а трирічна частіше хоче грати на планшеті (таблеті), ніж бавитися своїми іграшками. Як говорять терапевти, існує дуже багато негативних наслідків того, що діти в ранньому віці починають користуватися планшетами й телефонами.

Найчастішими є: сповільнений розвиток мовлення, проблеми з концентрацією уваги, із засинанням, дефекти постави, емоційні розлади, повільний розвиток дрібної моторики (діти неохоче малюють, ліплять з пластиліну або складають дрібні предмети, не хочуть самостійно одягатися, застібати ґудзики, зав'язувати шнурівки), проблеми з тактильними відчуттями – не люблять торкатися нових і різноманітних текстур поверхні.

Як говорять мої колеги-терапевти, варто звертати увагу на стимуляцію організму дитини, бо переважна більшість психологічних висновків говорить про проблему **відчуття дитиною свого тіла**. Про неї може свідчити така поведінка:

Дитина не любить обійматися (справа не в тому, що нас не любить, – можливо, дитина надчутлива).

Дитина занадто голосна (справа не в тому, що вона нечемна, – можливо, потребує оточувати себе звуковими подразниками).

Бігає замість того, щоб ходити (можливо, справа не в тому, що вона гіперактивна, а в неї проблема з відчуттям свого тіла).

Дитина крутиться, не може всидіти на місці (можливо, шукає сильного стимулювання).

Не любить брати участь у різних «гонках» (можливо, такі ігри для неї неприємні).

Одна з найпопулярніших фраз (51 млн разів польською мовою), яку вписують у пошуковику в Інтернеті, – «Як розвивати дитину?». Це показує, що батьки приділяють особливу увагу хорошому й достойному вихованню свого малюка. Але водночас вони не підготовлені до викликів і завдань, які ставить перед ними сучасний світ. У відповідь на ці потреби я написала книгу «Jak bum cyk cyk! Zabawa uczy».

Що варто знати про мозок

«Якщо ми хочемо допомогти дітям, то повинні дбати про їхній мозок – адже вони не читають нирками!» – *Дебора Вабер, нейропсихолог.*

Мозок дитини – величезна кількість нейронів (нервових клітин). Нейрони об'єднуються, утворюючи мережі. До недавнього часу вважалося, що великий мозок кращий; тепер ми знаємо, що це не так. Важливі синапси – місця сполучення нейронів. Структури, які дозволяють нейрону проводити електричний або хімічний сигнал в іншу клітину. Тому чим більша мережа (більше синапс), тим простіше і швидше ми обробляємо стимули (подразники) та реагуємо належним чином на них, а також маємо можливість швидко пригадати необхідну інформацію.

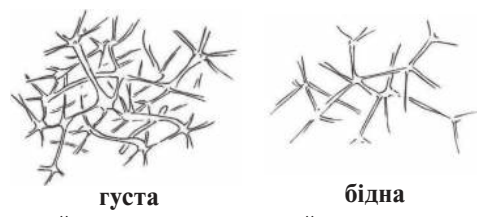

густа нейронна мережа — **бідна** нейронна мережа

Кількість та якість зв'язків у мережі залежить від трьох факторів.

ВІД РЕДАКЦІЇ:
Пропонуємо нашим читачам нову рубрику «Поради експерта», в якій будемо публікувати авторські матеріали спеціалістів з різних галузей життя, активних у нашій громаді. Починаємо зі статті, яка зацікавить батьків та вчителів.

1. Скільки подразників отримує мозок.
2. Як мозок їх розпізнає й обробляє.
3. Що пізніше дитина зробить із цими знаннями (застосовує те, чого навчилася, чи ні).

Ось чому неврологи закликають батьків, аби вже в період ембріонального розвитку намагалися оточити дитину різноманітними подразниками. Чим більше інформації її система отримує через зір, слух, нюх, смак і почуття, тим краще може «прочитати» й розпізнати подразник.

Для цього нам необхідна співпраця між трьома системами.

1. Тією, яка розпізнає, щось є сухе чи вологе, тепле чи холодне, – тобто **тактильною (дотиковою)**.
2. Відповідальною за підтримання рівноваги й координації рухів, яка називається **вестибулярною**.
3. Тією, яка відчитує сигнали від більш глибоких рецепторів (м'язи, сухожилля і зв'язки), повідомляє нас про положення та позицію тіла в просторі, тобто **пропріоцептивна**.

Найбільш ефективним методом навчання є той, який стимулює всі органи чуття, тобто полісенсорний підхід.

«Якщо дитина може побачити певну річ, доторкнутися до неї, спробувати її, почути її назву й подивитися, як вона пишеться, вона може навчитися одночасно вимовляти та читати її. Тому варто сполучати читання зі стимуляцією всіх органів чуття», – *Ґордон Драйден*

Як полісенсорно підтримувати дитину?

1. Дайте їй можливість досліджувати світ за допомогою різних органів чуття.
2. Організуйте життя дитини так, щоб на нього впливали різноманітні подразники.

Дитина обробляє, об'єднує інформацію, яку отримує за допомогою всіх органів чуття, пов'язує її з тим, з чим уже стикалася. У майбутньому це призведе до швидкої і правильної реакції на різноманітні виклики.

«Мозок, яким ми користуємося зараз, був створений завдяки нашій взаємодії з навколишнім середовищем у дитинстві та юності», – *Річард Філдс*

Так що ж таке навчання? З біологічної точки зору, це:

а) посилення існуючих зв'язків між нейронами, коли повторює те, що вже робила,

в) створення нових, коли дитина вчиться, робить щось нове.

Якщо дитина не буде повторювати, ці зв'язки повільно зникають, а мозок (котрий отримує сигнали, що вони вже непотрібні) видалятиме їх.

І хоча ми розвиваємося протягом усього життя, у навчанні та стимуляції організму є **важливі моменти**. У нашому розвитку існують періоди, які найкраще підходять для певного виду навчання. Трирічна дитина знаходиться на найкращому етапі свого розвитку. Пізніше добрий час для стимуляції наступає близько 6-го і 12-го років життя.

Ось чому не педагоги з дитячого садка та школи, а **батьки й опікуни є найважливішими вчителями дитини**. Тому варто приділяти особливу увагу інтенсифікації фізичної та психологічної діяльності малюка, щоб його мозок міг працювати ефективно.

«Те, що відбувається вдома, має вирішальне значення для розвитку мозку дитини», – *Мажена Жилінська, нейродидактик.*

Гра є основною формою розвитку дитини: бавтеся з нею, показуйте різноманітні ігри, привертайте увагу до розвитку всіх трьох систем. Нехай дитина пізнає світ полісенсорно. Заохочуйте до подолання перешкод, а також особистого розчарування. **Це її сила в майбутньому.**

...А після гри

«Дітям потрібна нудьга, щоб світ навколо став настільки тихим, аби вони могли почути себе», – *Ванесса Лапоінте.*

Заспокоєння й відпочинок так само важливі, як гра. Перерви для мозкової діяльності потрібні, щоб обробити ту інформацію, яку дитина отримала. Тому необхідно організовувати заняття таким чином, щоб протягом дня малюк мав можливість заспокоїтися. Не полежати, а зупинитися та вслухатися в себе – це розвиває пильність, увагу, а в кінцевому ефекті – адекватні реакції на оточуючий світ.

Ви вже знаєте, як працює мозок дитини, що потрібно для ефективного функціонування і чому така, а не інша стимуляція є важливою. Вибирайте перевірені ігри, які підтримують такий розвиток. Це всі інструменти, щоб мудро допомогти вашій дитині. Що ще потрібно – усвідомлення того, що саме зараз варто присвятити їй цей час і енергію, тому що - не так, як говорять розповсюджені гасла - дитина перебуває з нами і в нашому житті лише мить. У дорослому житті вона повинна йти своїм шляхом озброєна досвідом, набутим у дитинстві.

«Дитина бавиться не через те, що вона дитина, а для того, щоб стати дорослою», – *Лев Вигодський.*

P.S. Перебуваючи в Києві на запрошення фонду «Освіторія», я зустріла людей, які щодня намагаються не сидіти, склавши руки, а робити все можливе для дітей та освіти. Для яких освіта та майбутнє дітей – не пусті слова. Вони створили прекрасний проект, який допомагає дітям у науці з: історії України, математики, біології тощо. Ним можуть користуватися також українські діти з Польщі. Я рекомендую зайти на сайт і особисто переконатися: https://ilearn.org.ua/.

Лариса ВУЙЦІК,
психологиня, тренерка

eprasa.pl 165bc95232

Як київски і галицко-волиньскі королі ціж володіли Лемковином

Слово король є міцно повязане зо світом цивілізації Західньой Європи, але і ціж з західньом церквом.

А почало то ся за часів володіня Кароля Великого 768–814 рр., котрий як князь панував над племенами в Західній Європі. 25 грудня 800 року в Римі папа Лев III коронував Кароля імператорскою короною, од того часу лем папа римский мав виключне право надавати монархам титул rex (лат. – король). У словянскій традиції тому цей титул бив одберани як «король» – од імена першого коронованого папом римским монарха – Кароля Великого. Титул «король» мав барже векшу повагу та значиня в міждержавних відносинах як «князь» та потверджав не лем незалежніст його володаря як найвижшого представника влади в країні, але бив ціж символом «помазанця Божого».

Колі впала Каролінска імперія в IX віці, створіліся французкі, італянскі та німецкі королівски держави. Володарі – князі векшости европейских держав ціж хтілі отримати од папи римского титул незалежного короля – тобто rex.

Українскі і може ліпше києво-рускі землі все хтілі мати звязок зо світом Візантиї і грецьком материньском церквом, але і ціж почутя звязку з Західньом Европом під кожним кутом, тому тот звязок шукали ціж в римскій церкві, штоб збудувати спільну Европу. А колі православна московска церква почала нищити нашу національніст та православну київску церкву, то Західня Европа не раз стала в історії обороною для київской України перед Росією і тут в історії видно римску католицку церков, яка ціж в дипломації не била чужа для нас. Што правда нич в світі не є за дармо...

Лемковина, хоц била в глибоких Карпатах, не могла биті чужа на історію той частини Европи. Длятого хцу вказати тих королів київских і галицко-волиньских, котри володіли Лемковином. Што правда не цілом Лемковином, лем кус центральном і цілом східньом. Влада тих королів передавала київску, а потім галицку культуру на наши землі і ціж на західню Лемковину. А таким простим прикладом є барз часто вживане на Лемковині імя Данило — Данько од короля Данила Галицкого.

Першим київским князем, котрий мав ціж званя король — rex бив Ярополк, третій син Великого князя київского Ізяслава, а внук Ярослава Мудрого, котрого мамом била Гертруда, сестра польского короля Казимира I Одновителя.

Колі Великий князь київский Ізяслав лішив ся сам в боротьбі о київский престол, юж без помочи свого шваґра польского князя Болеслава Смілого — Щедрого, звернув ся о поміч до цісаря Генрика IV і папи Григорія VII.

Князь Ізяслав вислав посольство до папи на чолі з сином Ярополком.

17 квітня 1075 року папа Григорій видав буллу, в котрій проголосив, што надає званя королів Русі для Ізяслава та Ярополка.

Папа коронував у Римі короною Ярополка і надав йому лен Святого престолу на Руське Королівство. В тим часі Ізяслава не било в Римі, але на підставі буллі папи оголосився королем Русі, за згодом папи римского, як і цісаря римского Генрика. 20 квітня 1075 року папа Григорій VII написав буллу до польского князя Болеслава Смілого, в якій казав вернути руському королю вшитки забрани землі, в тим східню Лемковину аж за ріку Вислок. Так, што можна повісти, што східня Лемковина на підставі писмів папи і цісаря припала до Київской Руси юж як Київского Руського Королівства.

Але війни медже київскима князями не дозволили на довго сповнити волю папи Григорія VII і цісаря Генрика IV.

Другий раз част Лемковини била під володіням королів київских за часів Галицко-Волиньской держави.

Тота друга проба здобитя корони през наших князів є барже відома в історії, навіт має в собі кус романтизму і драми. Часто історики уважают, што то власьні князь Данило Галицкий є першим королем Русі — України. Але думам, што треба нам ціж памятати про Великого князя київского Ізяслава та його сина Ярополка.

Закінчення в наступному номері

Адам ВЄВЮРКА

▼ Карта Галицько-Волинського королівства (1245–1349). Фото з Вікіпедії

eprasa.pl 165bc95232

Історія

Невигідна правда про Сагринь

Фото Христини Заник

10 березня цього року виповнилося 75 років з часу пацифікації польським підпіллям українських сіл Холмщини. Українські історики, активісти називають ці події «Голгофою Холмщини». Символом широкомасштабної акції стало село Сагринь, де, за підрахунками проф. Ігоря Галагіди, одного дня загинуло 606 мирних мешканців того села та втікачів із навколишніх сіл, переважно жінок, дітей і літніх людей. Попри доведені факти, декларуване бажання політиків Польщі та України стати понад трагічним минулим, «битва за Саринь» досі триває.

Пам'ятник воєводі Чарнеку

У минулому деякі польські публіцисти стверджували, що поляки в регіоні Великопольща (пол. – Wielkopolska) зі столицею у м. Познань повинні ставити пам'ятник канцлеру Вільгельму Бісмарку. Як відомо, в кінці XIX – на поч. XX ст. саме різка антипольська політика цього прусського чиновника була одним із головних стимулів пробудження польського національного духу та спротиву. У підсумку поляки цього регіону стали на захист мови, права на землю, почали гуртуватися, створювати сильні громадські й економічні структури. Певні аналогії можемо провести з 2018 роком. Хоча люблінському воєводі Пшемиславу Чарнеку ніяк не зрівнятися з канцлером Бісмарком, можна сміливо висловити тезу: саме його дії (слова) спричинили, що тема подій на Холмщині в березні 1944 року й воєнних злочинів польського підпілля, загонів АК й ХБ (пол. – Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich) й так звана справа промови 8 липня 2018 року в селі Сагринь голови Українського товариства виплила в широкі води.

Скандальна заява воєводи П. Чарнека 9 липня, численні інтерв'ю, повні образ на адресу президента України Петра Порошенка, посла України в РП Андрія Дещиці, учасників траурних урочистостей, і нарешті його донесення в прокуратуру та Інститут національної пам'яті (ІНП, пол. – IPN) на активіста української громади, д-ра Григорія Купріяновича спричинили зворотній від бажаного ефект. Здається, воєвода хотів «навести порядок» за схемою своїх ідейних натхненників ендеків, адже він є членом структури «Vade Mecum», яка гуртує випускників Католицького університету в Любліні, польських націоналістів, котрі вважають українців недонацією, а Україну – ворогом. Чарнек намагався при цьому «провчити» перших осіб України (крім президента, 8 липня в селі Сагринь були присутні депутати парламенту, міністри українського уряду, науковці передових українських університетів, авторитетні громадські активісти зі Львова й Києва). Він мав також намір залякати українську меншину, громадян Польщі. Особу д-ра Г. Купріяновича, активіста родом із Північного Підляшшя, історика, ініціатора заходів із висвітлення акції руйнування польською державою в 1938 році православних храмів на Холмщині, воєвода обрав для «привчання» теж не випадково.

У час, який названо в риториці партійців «ПіС» (партії «Право й Справедливість», пол. – PiS) «ставанням з колін», Чарнек не бажав у публічному просторі Польщі допустити тріщин в офіційній історичній політиці. Його сильно мотивували при цьому особисті погляди. Він неодноразово публічно показував, що симпатизує крайнім правим, наприклад ОНР (пол. – Obóz Narodowo-Radykalny). Однак не сталося, як гадалося: брутальні, лайливі слова воєводи, відсутність адекватної реакції польського уряду, навіть схвальна оцінка дій Чарнека з боку міністра Кабінету міністрів Польщі Міхала Дворчика дали зворотній ефект. У підсумку українська держава в особі очільника Міністерства закордонних справ (МЗС) Павла Клімкіна, посла України у Варшаві, науковців, журналістів стала на захист Г. Купріяновича та права українців на правду про події у Сагрині 10 березня 1944 року.

Люблінський воєвода П. Чарнек несвідомо запустив також інші важливі процеси – активізував українську громаду Польщі на захист голови Українського товариства та пошуки союзників. Чималу активність, як видно з аналізу офіційних заяв, статей, зокрема в тижневику українців у Польщі «Наше слово», виявили українські громадські структури. Що не менш важливо, його «кавалерійська атака» винесла тему злочинів з боку польського підпілля поза вузьке коло польських та українських істориків (спеціалістів у темі II Світової війни), нащадків холмщаків в Україні, публіцистів чи державних службовців обох країн. Завдяки Чарнеку та його браваді на цю тему заговорили найважливіші польські медіа, серед яких – тижневик «Політика». Осторонь не стояли також відомі польські громадські активісти, котрі зробили декілька важливих заяв. З офіційними закликами реагувати на таке неподобство до президента Польщі Анджея Дуди, прем'єр-міністра Матеуша Моравецького звернулися міжнародні організації української діаспори на чолі зі Світовим конгресом українців (СКУ). Як відомо автору, про справу згадано також у рапорті одного з підрозділів ООН. На захист активіста, якого персонально атакував очільник регіональної держадміністрації, виступили й українські наукові кола.

Солдати польсько-польської сагринської битви

Попри першість воєводи Чарнека в антиукраїнських баталіях, розпочатих після сагринських відзначень, варто назвати інші імена польських учасників битви. «Воїнами світла» в тій конкретній справі стали депутати польського Сейму: Адам Шлапка, Моніка Роса з партії «Новочесна», Марцін Свєнціцький із «Громадянської платформи» та Міхал Камінський з кола «Вільних демократів». З аналізу документів видно, що саме вони дуже швидко подали депутатські звернення у справі поведінки та заяв люблінського воєводи. Депутатка, членкиня Комісії національних меншин Сейму М. Роса однозначно оцінила поведінку Чарнека. На одному із засідань комісії вона сказала, що його дії і слова – це пряме заперечення компетенцій держслужбовця, представника уряду в регіоні.

Урядова сторона зобов'язана була дати відповідь протягом місяця, але минуло більше півроку від літніх подій у Сагрині, а депутати не дочекались офіційних пояснень (із депутатськими запитаннями можна ознайомитися на персональних сторінках урядовців на www.sejm.gov.pl).

Темою цькування української меншини поцікавилися також омбудсмен Польщі Адам Боднар й відома польська правозахисна організація «Хельсінський фонд прав людини» (пол. – HFPCz). Солідарність з українським активістом і розуміння важливості ситуації виявила немала кількість польських громадських активістів, частина з них проводила акції у Любліні та Замості (де в прокуратурі давав пояснення «український націоналіст Купріянович»). Опісля польські активісти зі структури «Громадяни РП» (пол. «Obywatele RP») виступили з офіційною заявою до влади міст Грубешів і Томашів-Люблінський про потребу зміни назв вулиць, які возвеличують Станіслава Басая «Рися», Зенона Яхимека «Віктора» – командирів акції на Сагринь та кільканадцять українських сіл, відповідальних за смерть близько 2 тис. українців (а також і поляків). Як стало відомо, на даний момент самоврядування обох міст, де править «ПіС», не думає видобувати історичні скелети із шафи.

У цьому контексті варто згадати статтю з додатку щоденника «Газета виборча» «Великий формат» за 17 грудня 2018 року (пол. – «Duży Format»), тому, між іншим, що її автор – Томаш Квасневський, онук офіцера АК Стефана Квасневського «Віктора». Саме С. Квасневський давав наказ проведення брутальної пацифікації українських сіл (як записано в одному документі, «знищення всього, що українське»). Виявляється, в онука офіцера АК відсутні сумніви (на противагу від прокурорів ІНП, які закрили слідство у справі злочинів 1944 року, депутатів, польських держслужбовців) – це був воєнний злочин.

За кілька місяців від липневої події, здавалося, все стало ясним – відомо було, що 8 липня сказав Г. Купріянович. І відносно подій у Сагрині 1944 року ніби теж все було відомо – польський дослідник теми українсько-польського протистояння на Холмщині, д-р Маріуш Зайончковський (до речі, працівник ІНП у Любліні), публікував якийсь час тому солідну монографію, у якій дав чітку оцінку сагринських подій часів війни. Також однозначно по цій темі висловлювався в кількох інтерв'ю. Число жертв фахово вирахував проф. Ігор Галагіда (незабаром має з'явитися монографія на цю тему). Проте виявилося, не все так просто – «воїни темряви» теж не дрімають.

Інші воїни

Польський уряд вирішив стати на «темну сторону» (стоїть там і по сьогоднішній день) й негаласливо та різними способами захищати люблінського чиновника. Застосовано старий як світ метод. Попри перші схвальні коментарі, підтримку слів воєводи з боку міністра М. Дворчика, справу заметено під килим. На депутатські запитання вирішено не відповідати, про воєводу офіційно не згадувати, – ніби нічого такого не сталося. Про «справу 8 липня» говорилося щонайвище в затишку кабінетів або в непублічних переговорах із українською державною стороною, дипломатами. Стратегія виявляється актуальною і донині. Її підсилила відмова ІНП й прокуратури заводити слідство на порушника «казенного» історичного наративу Купріяновича.

Причини таких дій польських офіційних чиновників доволі читабельні, з одного боку – правда про Сагринь дуже невигідна теперішній владі, тому що заперечує один із головних наративів історичної політики. Його вістря направлене на Україну й справу польських жертв на Волині 1943 року й на Галичині 1944 року, а поляки – це лише жертви II Світової війни. До того ж польське підпілля, а точніше АК, як заявив в одному інтерв'ю голова ІНП Ярослав Шарек: «Ніколи не мордувала мирного населення». Особливо ці слова Я. Шарека показують політичний контекст «битви за Сагринь». Варто теж пам'ятати, що східна Польща, так звана східна стіна (особливо Люблінське та Підкарпатське воєводства), – це електоральне поле правих сил, в основному «ПіС».

Заява голови ІНП, головного форпосту історичної політики Польщі, прозвучала якийсь час по тому, коли в журналі того ж інституту «Пам'ять і справедливість» (пол. – «Pamięć i Sprawiedliwość») можна було знайти статті проф. І. Галагіди та д-ра М. Зайончковського, які показують фон та масштаб протиукраїнської акції березня 1944 року, кількість убитих українських селян (жертви, в основному жінки та діти, становили близько 2 тис. осіб, а в деяких селах, наприклад у Шиховичах, убито всіх мешканців). «Воїнами зла» стали також державні чиновники, котрі рушили на захист люблінського воєводи й продовжували цькувати автора промови в Сагрині, українську меншину в Польщі та українську державу. Шарек без пояснень відкликав Купріяновича. Не мали значення ні мериторичні підстави, ні те, що це, здається, поодинокий не лише серед української, але й усіх меншин Польщі, представник меншини в такій структурі.

10.

eprasa.pl 165bc95232

КУЛЬТУРА

Шевченко в стилі блюз

Продовження з 1 сторінки

«Шевченко був на Майдані, і Шевченко був одним із майданівців. Там не тільки звучала його поезія. Шевченко був на графіті: Шевченко-хуліган, Шевченко-супермен, Шевченко-Че Гевара, Шевченко-революціонер, Шевченко в бандані, Шевченко на скутері, Шевченко із коктейлем Молотова. Шевченко – тобто один із нас. Шевченко – герой нашого часу. І його тексти не втрачають актуальності, а його творчість надихає сучасних», – зазначила ведуча вечора, журналістка Яна Стемпневич. Її колегою по сцені був науковий працівник Варшавського університету та відомий активіст Рафал Сушек.

Це й справді цікавий феномен. Поет і художник Тарас Шевченко, який творив майже 200 років тому, для українців не є статичним класиком. Він – динамічний. І прочитання його творів тепер співзвучне зі значними подіями сьогодення. Як згадувала ведуча концерту, графіті із сучасним Шевченком малювалися під час Революції гідності. Але також його образ символізує свободу, творчість. Сучасні митці люблять експериментувати, натхненні цією постаттю. Наприклад, серія робіт художника Андрія Єрмоленка «Шевченкініана», де Шевченко – і бунтівник, і рокер, і супергерой. Також відомим є нетипове зображення Юрієм Шаповалом Кобзаря – хіпстером, автостопником. І остання виставка, експонована в Київському метро, – «Квантовий стрибок Шевченка». Не всім таке зображення Кобзаря сподобалось. 17 лютого було порізано картини. Багато українців у знак солідарності з митцем поширювали зображення з виставки, замовляли значки з ними. Тому й досі Шевченко є символом вільнодумства для українців. Багато музикантів також «вбирали» поезію Шевченка в сучасну музику: «КОМУ

ВНИЗ», «Скрябін», Тарас Чубай та інші. Таким експериментом стала і частина концерту капели «Дударик». Спочатку кілька найвідоміших творів Кобзаря прозвучали в класичному хоровому стилі. Але потім спільно з музикантами рок-групи «Шевченко Orchestra» почалися цікаві експериментальні способи виконання. Глядачі ніби побували в блюзовому барі в Чикаго й на Октоберфесті в Мюнхені – все за один вечір. «Садок вишневий коло хати» – із вкрапленнями настрою вальсів Штрауса, «Якби з ким сісти хліба з'їсти» – зовсім свіжо та неочікувано в блюзовій тематиці.

Виступи в усіх містах зібрали повні зали глядачів, хоча спочатку фіолетово-рожева афіша та слова «rock» та «revolution» трохи бентежили українців, які звикли до «традиційного Кобзаря».

«Боже, що це? Чи це справді Шевченко?», – подумала так одна з українок, коли вперше побачила листівки, які прийшли з Варшави. Але додає, що концерт сподобався та приємно здивував.

«У нас в Гіжицьку ми підготували 250 крісел у залі, де мав відбутися захід. Прийшло так багато людей, що пізніше доставили ще 50 місць, і все одно дехто стояв», – розповідає Катерина Полевчак, голова Мазурського відділу Об'єднання українців у Польщі. Там концерт пройшов днем раніше, 17 березня. Серед глядачів були і українці, і поляки. Усі в захопленні, – додає вона. – «Дударик» ми знаємо з концертів релігійної музики. На цей раз вони приємно здивували всіх. Ми досі обговорюємо побачене».

Диригент хору, львівський композитор Дмитро Кацал доповнював концерт своїми коментарями та своєрідними короткими діалогами з публікою. Хлоп'ячий хор «Дударик» був заснований у 1971 році у Львові батьком Дмитра – Миколою Кацалом. Державна академічна хорова капела має довгу історію міжнародних концертних турів і виступів у найбільш престижних концертних залах світу.

Можливо, для старшого покоління таке виконання і справді було революційним, натомість молодше зізнавалося, що не проти навіть побачити більше «революції», яку анонсували. «Нехай шкодують ті, хто не пішов», – чулося у фойє театру після концерту у Варшаві.

«Ми знаємо творчість «Дударика», знаємо цей прекрасний театр (Польський театр у Варшаві – прим. авт.), шануємо Шевченка та його поезію. Але поєднання цього всього разом у чомусь новому, в революційному концерті – такого ще не було. (...) Для мене Шевченко також є революціонером, який допомагає нам боротися на щодень із тими викликами, які стоять перед Україною», – зазначив посол України в Польщі Андрій Дещиця, під патронатом якого відбулася подія у Варшаві.

Організатором виступило Об'єднання українців у Польщі. Голова організації Петро Тима у своєму вступному слові пригадав події на Майдані та одного з убитих Сергія Нігояна, який цитував «Кавказ» під час революції. «Творчість Шевченка не є елементом, закритим на сторінках книжок, які лежать в бібліотеці. Як показує сучасність України, у важливі переломні моменти Шевченко – з українцями. Шевченко є на Майдані, з українськими солдатами на фронті, з українськими творцями молодого покоління, які відходять від радянської моделі читання поезії».

Це один із найбільших шевченківських концертів, починаючи із 70-х років у Польщі. Останній захід такого рівня був у Варшаві в 1977 році. Тоді співав хор «Журавлі» під керівництвом Ярослава Полянського. А також в концерті брав участь соліст Великого театру – Національної опери Польщі Володимир Денисенко, який, до речі, є сином петлюрівця. Ще перед цим шевченківські концерти в столиці проходили в Національній філармонії, Єврейському театрі (Państwowy Teatr Żydowski), а 1966 році – в театрі «Буффо» за участі відомого диригента Йосипа Курочка.

«Дякую, що нагадуєте нам про те, що найважливіше, щодня викликаєте нас до дошки, на екзамен, ніби здаємо свого роду тест, чим є свобода, незалежність, європейська свідомість, чим є правдиве християнство, – зазначив у кінці концерту директор Польського театру у Варшаві Анджей Северин. – І у зв'язку з цим дозвольте повторити те, що я казав у театрі «Арабеска» в Харкові 50 кілометрів від фронту, в театрі Франка в Києві, у Львові, що казав із цієї сцени під час багатьох маніфестацій, пов'язаних із вашою історією. Ці слова щоразу були доказом поваги та любові до вас. Скажу це коротко і з покорою: «Слава Україні!». ■

Христина ЗАНИК
Фото – Миколи Піпки

Невигідна правда про Сагринь

Продовження з 9 сторінки

З аналізу документів, статей, висловів, наведених моїми співрозмовниками, видно, що для покарання українця Г. Купріяновича факти мали другорядне значення. Важливим був політичний інтерес правлячої партії: вона закрила очі на дії українофоба Чарнека, по дорозі звинувачуючи то українську меншину, то державу Україна.

Що цікаво, як і 8 липня, під час візиту Комісії національних меншин Сейму в Любліні у вересні, представник уряду в регіоні – воєвода П. Чарнек, на засіданні не з'явився. Це особливо дивувало у випадку урочистостей в Сагрині, бо саме він заявив, що: «присутність такої кількості націоналістів не є безпечною». Питання риторичне: чому в ті липневі грізні дні «націоналістичного наступу українців на Сагринь» його не було на посту?

Українські учасники, сумніви

Як уже згадувалося, «воїнами добра» виявились українські держслужбовці, громадські організації. Вперше, здається, в історії української держави після 1991 року міністр МЗС України Павло Клімкін, посол у Польщі Андрій Дещиця та інші офіційно й однозначно виступили на захист активіста української спільноти, громадянина іншої країни. Справою донесення до прокуратури за слова про історичні події на Холмщині поцікавився теж голова українсько-польської парламентської групи, депутат ВР України Микола Княжицький та члени української частини Форуму українсько-польського партнерства. Цькування Купріяновича, що важливо, відкрило також тему подій 1944 року для українських медіа. Завдяки діям української сторони д-ра Григорія Купріяновича запрошено до Львова, де він мав змогу особисто розповісти про контекст подій, причини такої, а не іншої реакції на липневі вшанування.

При описі позитивних дій української сторони (держави, громадськості) слід, однак, відзначити українських «воїнів зла» – дії яких (чи їх відсутність) викликають, делікатно кажучи, здивування. Перший сумнів можна адресувати волинським чиновникам, які нещодавно відвідували Люблін й зустрічалися з воєводою Чарнеком. Зустріч представника України з людиною, яка дозволила собі образи президента, депутатів парламенту, урядовців найвищого рангу, нащадків жертв, яка зневажила самі жертви (називаючи всіх без розбору в одному інтерв'ю «поплічниками упістів»), не те що дивує, але деяких із моїх співрозмовників шокує.

На думку спостерігачів за тим, що відбувається, подібний сумнів щодо розуміння ситуації й закид бездіяльності можна висловити про поведінку генконсула України в Любліні Святослава Павлюка. Після сагринських подій липня 2018 року не те що не було видно й чути його активності, – частина спостерігачів назвала «дивною» його поведінку стосовно воєводи П. Чарнека. Ледь не публічні цілування, називання воєводи «другом України» – це все мало місце в контексті ганебних атак останнього на президента України, українського посла у Варшаві. Як інакше можна таке розцінювати? Бувальців українсько-польських відносин це не здивувало у світлі активних контактів консула з проф. Володимиром Осадчим (зараз Włodzimierzem), колишнім українським громадянином, нині палким поборником «бандеризму в Україні». Осадчий – частий гість-експерт від України в медіа кс. Тадеуша Ридзика (телебачення «Trwam», радіо «Maryja») й інших крайнє правих й антиукраїнських середовищах і медіа). Виступів-звинувачень В. Осадчого в бік України десятки, а може й сотні, проте він чомусь є другом консулові України Павлюку.

Автор цих слів не переконаний, що люблінський консул веде якусь більш рафіновану дипломатичну роботу чи дає першість закулісним діям. Нічого не можна сказати про спроможність консула ініціювати явні заходи, як, наприклад, дебати на тему того, що сталося між поляками й українцями у 1944 році на Холмщині, чи на тему проблем діалогу про минуле. Це здається йому чуже. Коли публічну розмову за участю відомого історика проф. Рафала Внука, проф. Маріуша Мазура й д-ра Григорія Купріяновича організувала у вересні 2018 року люблінська галерея «Лабіринт» та організація «Гомо Фабер» (пол. – «Homo Faber»), серед учасників пана консула не зауважено.

Наведені приклади – це, схоже, давня хвороба українських дипломатів: навіть коли вони активні в закулісній дипломатичній діяльності, то допускаються серйозних провалів у роботі з громадськістю, польським неурядовим сектором, медіа. Такими діями не лише не допомагають українцям у Польщі, але й... послаблюють позицію держави, для якої працюють.

У контексті того, що прозвучало після сагринських заходів 8 липня 2018 року, нам слід повернутися до класики. Відомий мислитель Цицерон часто промову закінчував фразою: «А поза тим вважаю, що Карфаген потрібно зруйнувати» (лат. «Carthago delenda est, Ceterum censeo Carthaginem delendam esse»). Тим, кому важливий справжній діалог поляків та українців у різних площинах – минулого й сучасних відносин, кожен раз потрібно повторювати: «А поза тим вважаю, що... Чарнек має піти». Такій людині, у випадку відсутності рішення польських владних структур, повинен світити тотальний політичний та громадський бойкот. Якщо такого розчищення публічної сфери не станеться, перемога буде за воїнами темряви. ■

Марко СМЕРЕЧИНСЬКИЙ

eprasa.pl 165bc95232

РЕЦЕНЗІЇ

JULIJA STACHIWSKA, **WSZYSTKIE MOŻLIWE RZECZY**, WYDAWNICTWO: WBPICAK, PRZEŁOŻYLA ANETA KAMIŃSKA, LUBLIN 2019

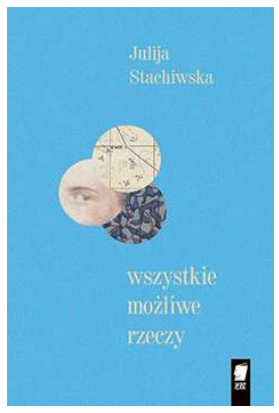

«Всі можливі речі» Юлії Стахівської й Анети Камінської

15 березня в Домі культури на площі Ринок у Варшаві відбулася презентація поетичної збірки Юлії Стахівської «Всі можливі речі» у перекладі Анети Камінської. Юлія Стахівська – одна з важливих молодих українських поеток, яка пише переважно верлібри, пронизані символами й культурними алюзіями. «Поезія Юлії – магічна, – каже перекладачка Анета Камінська. – Вона несе таємницю. Як свідчить назва, у цих віршах усе можливо, усе можна перетворити на все. Загалом я розумію, чи хороша поезія, по тому, як реагує на неї моє тіло, чи бігають по ньому мурахи. Від поезії Юлії – бігають. Попри те, що це невелика збірка, вірші в ній дуже густі, глибокі, насичені різноманітними алюзіями. Кожне дно має ще одне дно, а потім ще одне й ще одне. Мені ніколи не відомо, у якому напрямку розвиватиметься вірш, і це заворожує».

Варто зазначити, що польські поціновувачі поезії отримали унікальний шанс потримати в руках збірку, якої не існує в українській версії, адже «Всі можливі речі» – це обрані вірші одразу з кількох україномовних збірок Стахівської. Отже, перекладачка сама стає співавторкою. Як каже Юлія, вірш виходить з дому й не повертається.

Історія того, як Анета Камінська почала перекладати вірші українських поетів і поеток, – неймовірна. У 2003 році Камінська, яка й уявити не могла, що колись матиме справу з українською поезією, випадково познайомилася з тодішньою стипендіаткою «GAUDE POLONIA» (стипендіальна програма міністра культури й національної спадщини Республіки Польща) Маріанною Кіяновською. Остання саме працювала над антологією нової польської поезії. Тоді Кіяновська пророчим тоном сказала: «ти будеш перекладати українську поезію!». Анета подумала, що це абсурд, адже тоді вона нічого не знала ані про Україну, ані про українську поезію, а тим більше не знала мови. Їй тоді здавалося, що справжній перекладач – це чоловік поважного віку, який зранку до ночі сидить у бібліотеці, по зав'язку обкладений словниками. Натомість виявилося, що перекладачем може бути й завзята молода жінка, котра замість бібліотек і словників сідає до автобуса й вирушає до України, де купує багато книжок і вчить мову з нуля. «Спочатку я думала, що куплю польсько-український словник і цього буде достатньо, – каже Анета. – Але виявилося, що немає такого словника. До речі, він і досі не з'явився».

Вірші Юлії Стахівської вже знайомі полякам: вони друкувались у польських часописах «Respublica», «RADAR», в антології «Жіночий портрет в оберненій перспективі: 12 поеток із Чехії, Словенії та України» та брали участь у поетичній акції у Варшаві «Вірші в метро». Як зазначає Анета Камінська, українські вірші в Польщі проживають інше життя, ніж в Україні: «Передусім, я обираю саме вірші – не поетів. Іноді я чую, що деякі українські поети більш відомі в Польщі, ніж в Україні саме тому, що я їх перекладаю. Коли я вже обрала вірш, то мені просто необхідно поспілкуватися з автором чи авторкою. Мене цікавлять усі подробиці, пов'язані з написанням вірша: за яких обставин він виник, що тоді оточувало поетку, у яких умовах вона росла, який у неї характер, темперамент. Для мене важлива кожна дрібниця. Тому я завжди намагаюся провести бодай трохи часу поруч з авторами, яких перекладаю, щоб переконатися, що я добре розумію їхні вірші та правильно інтерпретую те, що вони мали на думці. Хоча кожен має право на власну інтерпретацію твору, я все ж хочу достеменно знати, що саме мали на увазі авторка чи автор. Від цього залежить переклад і те, які метафори чи синоніми вживатиму. Коли я добре розумію контекст і що хотіла сказати поетка, то можу дозволити собі більшу свободу інтерпретації й піти на крок далі від оригінальної версії. Так, наприклад, сталося з перекладом вірша Галини Крук, який нещодавно зачитав президент Європейської Ради Дональд Туск в українському парламенті. «Усі ми, Європо, так глибоко стурбовані, що деякі навіть убиті», – написала Крук. Я ж використала гру слів, яку в цьому випадку дозволила польська мова, й переклала цей рядок так: «My wszyscy, Europo, jesteśmy tak głęboko zmartwieni, że niektórzy nawet martwi».

«В Україні поет виконує також громадянську роль, що дуже дивує іноземців, які не можуть повірити, що поети збирають натовпи слухачів. У важкі часи люди шукають відповідей у віршах», – говорить Юлія. «Натомість я як поетка не можу так швидко реагувати на політичні події. Тож лише один мій вірш у презентованій збірці стосується подій на Майдані. Можливо, в майбутньому Майдан або війна стануть сюжетом для прозового твору. Вірші натомість – це річ глибоко індивідуальна, навіть інтимна». Юлія розповідає, що пише образами. В уяві з'являється кілька картинок, які залишається лише об'єднати. ■

чоловік закохується
і вибухає подібно до зерен гранату
чайка пірнає у воду
ріка сплавлюється у дельту

жінка закохується
магнітом серця
піщана мілина посередині ріки
з обох берегів дістатися складно

Олександра ІВАНЮК

◄ **Юлія Стахівська й Анета Камінська під час промоції книжки.**
Фото авторки статті

THE UKRAINE. АРТЕМ ЧАПАЙ. – ЧЕРНІВЦІ: КНИГИ XXI («ВИДАВНИЦТВО 21»), 2018.

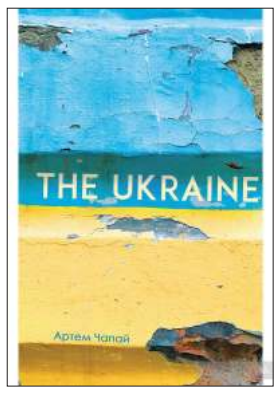

Оповідання про справжню Україну

Нова книжка Артема Чапая «The Ukraine» – збірка оповідань, які об'єднують описи сучасної України. Тут і поїздка з друзями в засніжені Карпати та ночівля в Квасах у пана Івана, який розповідає про ведмедів; і Семенівка біля Слов'янська, де базувалися бойовики, а в боях було знищено півміста. Тут – Чернігів, Київ, Донбас, Крижопільщина і Моринці.

Артем Чапай (авторське псевдо Антона Водяного) – репортер, письменник, перекладач та мандрівник. У більшості його книг відчувається дух подорожей, інколи авантюри; так, до речі, і називається його перший роман – «Авантюра». Але, як і в інших книгах, у новому виданні подорожі – не без моралі. Скоріше вони стають фоном для опису справжньої України та її мешканців.

У читача одразу виникає запитання: чому «The Ukraine», адже в англійській мові назви країн вживаються без артикля?

На своїх презентаціях Чапай пояснює, що вжив артикль іронічно: коли він півроку був нелегальним заробітчанином у США, люди там часто казали «The Ukraine», не маючи на думці залежність України від Російської імперії, бо навіть не знали, де саме ця країна знаходиться (дехто думав, наприклад, що це – в Латинській Америці). Артем зазначає, що The Ukraine – це та справжня Україна, яку знає людина, що тут живе; країна зі своїми недоліками і проблемами.

Читач може відчути, що така Україна йому знайома, автор не прикрашає та не ідеалізує її. Але про ці прості й складні водночас історії мало хто пише. В одному з перших оповідань «Синок, пожалуста!» баба Надя – скромна і нерішуча старша жінка – намагається заробити і їде зі свого села у Київ продавати овочі з власного городу. Кожен, хто жив чи бував у Києві, бачив таких «баб Надь» в переходах метро чи біля вокзалів. Вони стоять зі своїми почорнілими від землі руками і згорбленими від важкої праці спинами, майже невидимі. Їх не описують в путівниках як цікавинку столиці, але вони – частина цього життя. Як вони піднімають свої важкі кравчучки, заходячи у приміські електрички, як їх розганяють міліціонери (чи тепер – поліцейські), – цьому достатньо присвятити навіть кілька рядків, щоб відчути, уявити їхнє життя.

Герої у цих історіях стикаються з насильством, агресією, соціальною нерівністю та безвихіддю. Читачу стає шкода бездомних, яких виганяє охорона вокзалу вночі, але він мимохіть також співчуває міліціонерам, які виконують нелегку роботу в умовах, коли зруйнувати систему – дуже важко.

Проблема насильства, залишених без нагляду підлітків, расизму, яка вже була головною темою в одній із попередніх книжок Чапая «Понаїхали», тут згадується побіжно. Один із героїв оповідань – той же Сергій, який був у банді хлопців-підлітків, що нападали на арабських продавців шаурми, «понаїхавших», – згадує свою юність. Хоча в «The Ukraine» Сергія мучить проблема стосунків з дружиною. У цьому оповіданні з'являється тема сімейного насильства.

Чапай показує також стереотипи, які існують в українському суспільстві та стосуються поділів за географічним принципом. Герой оповідання «Вибачайте, що так» Микола з Крижопільщини каже: «Я коли їздив до вас на Галичину, то мене москалем обзивали. А поїду туди оно чуть на схід – уже кажуть, що я бандерівець».

Деякі оповідання – реальні історії, інші – художня вигадка, як зазначається в описі до книги. Герої оповідань – зовсім різні, «маленькі люди» зі своїми проблемами: як та бабця з кравчучкою чи мешканці розбомбленої Семенівки. До більшості з них читач відчуває симпатію, комусь співчуває, деякі постаті дратують і злять. Але відчувається, що автор вболіває за своїх героїв. Мовчки і щиро. Саме останнє оповідання ніби дає відповідь на запитання: чому? Чому Чапай розповідає про цю сірість і депресію? Це оповідання так і називається – «The Ukraine».

«Ми з нею зійшлись на похмурій любові до країни. Любові-ненависті, сказав би хтось. Любові з домішком мазохізму, казав я. Любові крізь біль, казала вона», – так само, як Чапай любить своїх героїв, він любить і Україну.

Саме тому він з іронією і любов'ю помічає те, що багатьох дратує: «Випадкова найбільш трешова музика в міжміських автобусах. Примусовий багатогодинний перегляд гидотних комедійних шоу типу «Вечірнього кварталу» (...) Кислий запах горілки, яку розливають у напівтемряві на нижніх полицях плацкартного вагона. Розчинна кава у пластикових стаканчиках і хот-дог із пластиковою сосискою. (...) Студентки, які, вертаючись після вихідних удома до свого гуртожитку, переступають через калюжі рідкого болота білими чобітками, а червоними від холоду пальцями, зате з шелаком, стискають ручки важких торб у клітинку, намагаючись не обламати довгі нігті». Чапай пише так, ніби описує в своєму блозі поїздку до маловідомої країни і хоче передати її колорит.

Робота над книгою тривала понад вісім років. Збірка вийшла у фінал «Книги року ВВС-2018» в категорії «Есеїстика» та у фінал премії порталу «Літакцент». Також вона була номінована на літературну премію імені Юрія Шевельова. ■

Христина ЗАНИК

eprasa.pl 165bc95232

Батьківський комітет при школі в Білому Борі
19–29 червня 2019 року організує
екскурсію в Україну.
У програмі: Ужгород, Мукачево, Яремче, Косів, Коломия, Чернівці, Кам'янець-Подільський, Івано-Франківськ, Львів.
Детальна інформація – за телефонами:
+48 787 291 130, + 48 502 363 882.

Відійшли...

На початку березня на Перемищині передчасно, на 75-му році життя, упокоївся виселений на Бранєвщину уродженець Вербиці, український патріот, заслужений вчитель – випускник Бартошицького педліцею і Української філології Варшавського університету, громадський діяч

бл. п. Юрій Кертичак

Сестрі Марії та братові Михайлові з сім'ями й усім близьким

складаємо слова співчуття та скорботи.
Хай нерідна лельківська земля буде Покійному пухом.

Управа й Рада Ольштинського відділу ОУП

18 лютого 2019 року упокоївся у Бозі

бл.п. Андрій Мельникевич

Висловлюємо щире співчуття мамі Покійного

Катерині Мельникевич
сестрі Христині і брату Богданові.

Вічна Йому пам'ять!

Церковна спільнота
та школа ім. Т.Шевченка у Білому Борі

Ельблонзький відділ
Об'єднання українців у Польщі
запрошує на

53 Дитячий фестиваль української культури

який відбудеться
18-19 травня 2019 р.
в залі театру ім. Александра Севрука в Ельблонзі (вул. Театральна, 11).

Заявки про участь дітей слід надсилати до 26.04.2019 електронною поштою: mirek.prytula@wp.pl
У заяві слід подати імена та прізвища дітей і вихователів, а також е-мейл та номер телефону вихователів.
Час виступу кожної групи – не більше як 10–15 хв.
Організатори застерігають собі право до скорочення програми.
Організатори забезпечують нічліги і харчування.
Приїзд на власний кошт.
Додаткові інформації – телефонним шляхом:
602 644 779 (Іванка Шмигельська),
605 295 005 (Мирослав Притула).

Організатори

XLIV Фестиваль українських дитячих ансамблів КОШАЛІН 2019

відбудеться 8-9 червня 2019 р.

Зголошення про участь ансамблів просимо надсилати поштою до 30 квітня на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce,
Zarząd Oddziału w Koszalinie
Ul. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin
Тел. 94 342 64 70, 884 994 009
e-mail. zup_koszalin@wp.pl
У заяві слід подати: • назву ансамблю • місцевість • ім'я та прізвище керівника, а також його електронну адресу і номер телефону • тему, заголовок, час тривання програми (субота 8 травня – не довше 15 хв, неділя 9 травня – 10 хв.) • кількість виконавців та опікунів (один на 15 дітей) • кількість потрібних мікрофонів.

Управа відділу ОУП в Кошаліні

47-й ЗАГАЛЬНОПОЛЬСЬКИЙ КОНКУРС ПИСАНОК ІМ. МИХАЙЛА КОВАЛЬСЬКОГО

Ланки Об'єднання українців у Польщі та Об'єднання лемків, Любуський музей ім. Яна Декерта в Ґожові-Великопольському запрошують до участі в 47-му Загальнопольському конкурсі писанок ім. Михайла Ковальського. Писанки, мінімум п'ять на твердо зварених або видутих яєць, добре запакованих (найкраще в призначених для торгівлі картонних коробках) просимо надіслати **до 6.04.2019 р.** на адресу:
Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta –
Muzeum Miasta Gorzowa «Spichlerz»
ul. Fabryczna 1, 66-400 Gorzów Wlkp.
з дискою «konkurs pisanek».

Пакет потрібно позначити написом «ostrożnie szkło». До середини покласти карточку, на якій буде ім'я, прізвище, адреса, вік автора та інформація про регіон походження використаних писанкарських візерунків. Нагороджені писанки експонуватимуть на виставці в Любуському музеї ім. Яна Декерта, відкриття якої відбудеться 14.04.2019 р. Розпорядок конкурсу доступний на сторінці www.muzeumlubuskie.pl.
Проект фінансований із бюджету міста Ґожова-Великопольського.

СПРОСТУВАННЯ

У статті «Інтеграції – так, асиміляції – ні», розміщеній у «Нашому слові», допущені помилки.

Церкву будуватимуть у Лемборку, а не в Слупську. Слупська громада допомагатиме своїм сусідам у Лемборку.

Пропущено прізвище одного делегата від Поморського відділу ОУП на VIII Крайовий з'їзд ОУП. Увесь список делегатів такий: Єлисавета Кремінська, Галина Гарасим, Олег Романко, Юрій Опар, Дарій Цилюпа, Павло Грибик, **Славомир Чомко**.

У статті «Голова Поморського відділу ОУП...» має бути повідомлення про те, що секретарем управи Ґданського гуртка ОУП є Катерина Бродовська.

За допущені помилки перепрошуємо.

Редакція «Наше слово»

II Міжвоєводський читацький конкурс 2019 для учнів шкіл та відділів з навчанням української мови як рідної у Польщі відбудеться 9–11 червня 2019 р. у Львові

Конкурс організований у співпраці вчителів-україністів Підкарпатського, Люблінського та Мазовецького воєводств.
Нагороди за перші місця на кожному рівні – електронні книги.
Додаткова інформація та зголошення (до 30 квітня 2019 р.) – на aniasmo@gmail.com.
Кількість місць обмежена!

Література для читання на трьох рівнях:

I рівень (КЛАСИ 3–5 ОСНОВНОЇ ШКОЛИ):
1. «Подорож у країну Навпаки», Василь Симоненко
2. «Леля з будиночка на дереві», Юля Лящинська
3. «Мій тато став зіркою», Галина Кирпа

II рівень (КЛАСИ 6–8):
1. «Мисливські усмішки», Остап Вишня
2. «Місце для дракона», Юрій Винничук
3. «Таємниця козацького скарбу», Андрій Кокотюха

III рівень (3 КЛАС ГІМНАЗІЇ ТА 1–3 ЛІЦЕЮ):
1. «В неділю рано зілля копала», Ольга Кобилянська
2. «Чорна Пантера і Білий Ведмідь», Володимир Винниченко
3. «Нація», Марія Матіос

ЗАПРОШУЄМО ДО УЧАСТІ!

Українське вчительське товариство у Польщі організує дитячий літній україномовно-відпочинковий табір «ВЕСЕЛКА», який планується провести в Білому Борі у гуртожитку Комплексу шкіл ім. Т. Шевченка з 30 червня по 10 липня 2019 року.
У програмі плануються: • дві поїздки • майстер-класи: танці, спів, рукодільні (малювання на склі, ляльки-мотанки, декупаж) • спортивні заняття • інтеграційні зустрічі • відпочинок на озері та багато інших розваг.
Приймаємо зголошення дітей віком 7-13 років до 30 квітня.
Точніші інформації під н-ром тел. +48 787 291 130.
Запитання прошу надсилати на електронну пошту: utnwpid@gmail.com

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szczerba.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, **sekretarz –** Igor Szczerba,
zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza (Warszawa), **redaktorzy –** Kateryna Semchuk, Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl),
redaktor stylistyczny – Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk,
prenumerata, reklama – Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2850 egz.
Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w pozostałej walucie:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

ISSN 027-8254
9 770027 825900 13

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl
lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

eprasa.pl 165bc95232